

✓

ՀԱՄԱՌՈՏ

ՆՈՐ

ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

Ա. Փ. ԳԱՐԱԳԱՇԵԱՆ

ՊԵՏԼՈՐԻ ՏՊԱԳՐԱԾԻՒՆ

ՔՆՆՈՒԱԾ ԵՒ ՍՐՐԱԴՐՈՒԱԾ

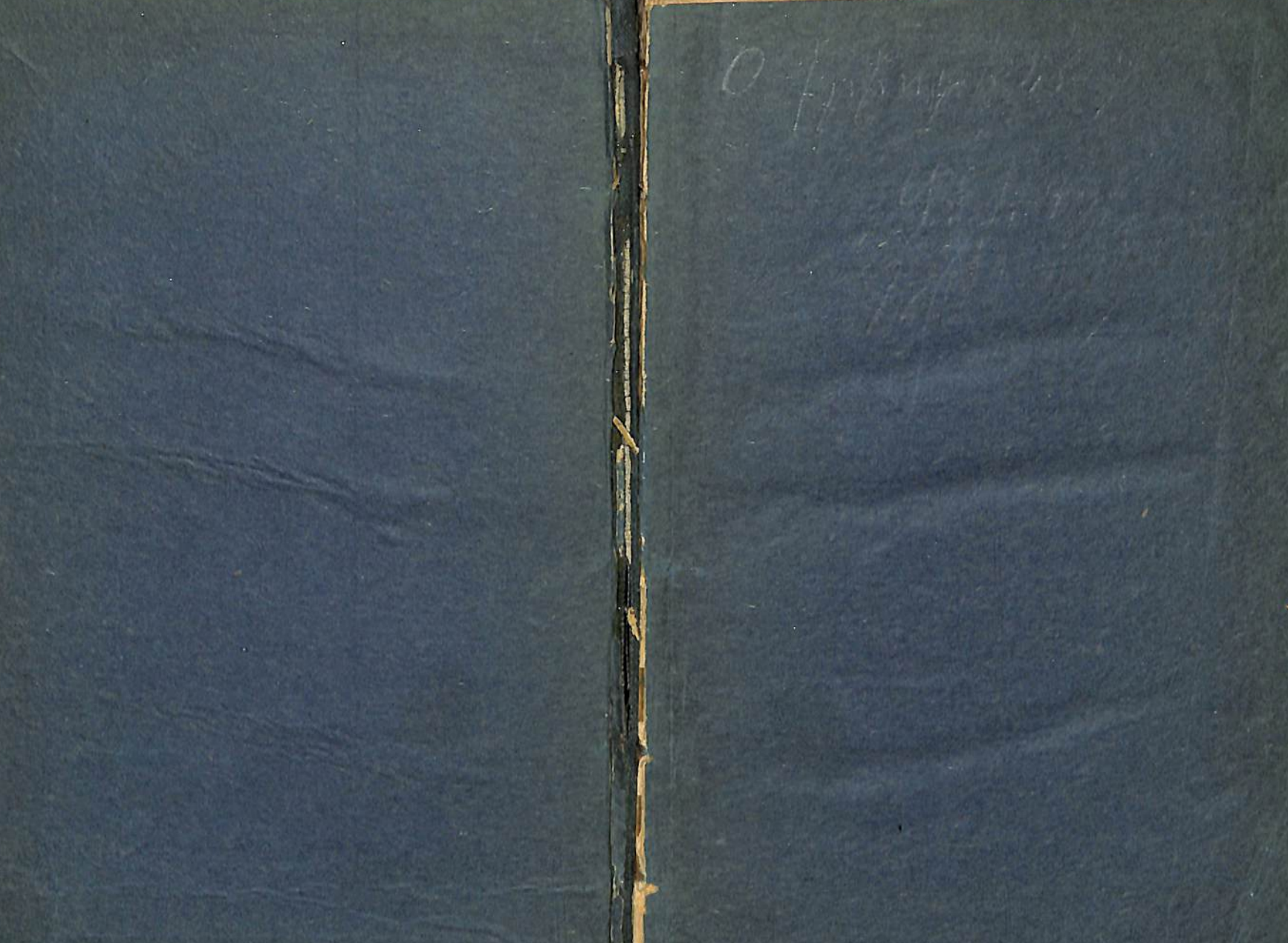

16371

Կ. ՊՕԼԻՍ

ՏՊԱԳՐԱԾԻՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԱՅ

1878

9/17H

ՀԱՄԱՌՕՏ

ՆԱՏ

26

ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

Ա. Մ. ԳԱՐԱԳԱՇԵԱՆ

451

ՀԵՐՈՆԻՄՈՍ ԳՐԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՔՆՆՈՒՄԾ ԵՒ ՍՐԲԱԳՐՈՒՄԾ

Կ. ՊՕԼԻՍ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՅՑ

1878

1637H
36224

Ի ՀԱՅՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ

ՏԵԱՌՆ ՏԵԱՌՆ ԳԻՈՐԳԱՅ

ԱԶԳԱՍԷՐ ԵՒ ԱՍՏՈՒԱԾԸՆՏԻՐ ԿԱԹՈՒՂԻԿՈՍԻ

ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՅ

ԵՐ

Ի ՊԱՏՐԻԱՐԿՈՒԹԵԱՆ

ՍՐԲՈՅ ԵՐՈՒՍԱՂԵՄԻ

ՏԵԱՌՆ ԵՍԱՅԵԱՅ

ԱՌԱՔԵԼԱՇԱԽԻՂ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ

ԵՐ

Ի ՊԱՏՐԻԱՐԿՈՒԹԵԱՆ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼՍԻ

ՏԵԱՌՆ ՆԵՐՍԻՍԻ

ՍՐԲԱԶԱՆ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ

Այս համառօտ քերականութիւնն առաջին, երկրորդ եւ երրորդ մասերուն մէջ հայերէն լեզուին կարեւոր սկզբունքներն ու կանոնները կը պարունակէ, եւ բաւական է անոնց համար՝ որոց դիտումը հայերէն հասկնալ, լուծել եւ փոքր ի շատէ գրել է:

Այս տպագրութեան մէջ մանաւանդ ջանացինք դասագիրքս յարմարագոյն ընել քերականութեան ստորին դասերուն, իւրաքանչիւր կանոնի պատշաճ համառօտ հարցում մը դնելով եւ կարեւոր յաւելումներ ընելով ի դիւրութիւն նորընծայ աշակերտաց:

Քերականութեանս համառօտութեանը հետ զիւրիմայութիւնը, ամենէն կարեւոր կանոններուն ամբողջութիւնը, գնոյն ալ մեծ չափաւորութիւնը այն յատկութիւններն են որ այսպիսի նախնական դասագրքէ մը կը պահանջուին:

Մեծ. № 2106/55

ЧИТАЛИЩЕ
„КРАСИРАЦ“

ՀԱՄԱՌՕՏՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԵՐԷՆ

ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ

ՄԱՍՆ Ա.

ՄԱՍՈՒՆ Ք ԲԱՆԻ

Handwritten signature/initials

149

1. Հ. Գերականութիւնն ի՞նչ կը սորվեցնէ :
Պ. Գերականութիւնն ուղիղ խօսել և ուղիղ գրել
կը սորվեցնէ :
2. Հ. Խօսքն ի՞նչ բանէ կը շինուի :
Պ. Խօսքը բառերէ կը շինուի :
3. Հ. Հայերէն լեզուին բառերը քանի՞ կարգ են :
Պ. Հայերէն լեզուին բառերը կը բաժնուին
«-ի կարգ», որ հասուն, բանի կը կոչուին, և են՝ գոյական, ածական, դերանուն, նախդիր կամ նախադրո՞ւթիւն, բայ, հակբայ, շարժապատկեր և յայտարկութիւն :

ԳԼՈՒԽ Ա.

ԳՈՅԱԿԱՆ

4. Հ. Գոյականն ի՞նչ է :
Պ. Գոյականը կը ցուցնէ անձ մը և իր մը. զոր
օրինակ, հայր, մայր, հաց, խաչ, հոգի, իմաստութիւն :

5. Հ. Գոյականը քանի՞ փոփոխութիւն ունի :

Պ. Գոյականը երկու փոփոխութիւն ունի ,
իւր և հոլով :

6. Հ. Թիւը քանի՞ է :

Պ. Թիւը երկու է , եղակի և յոսնակի :

7. Հ. Եղակին ի՞նչ կը ցուցնէ :

Պ. Եղակին գոյականին նշանակած բանին մէջ հասարակը կը ցուցնէ . զոր օրինակ , հարդ , խաղաք , գետ , կը նշանակեն մէկ մարդ , մէկ քաղաք , մէկ գետ :

8. Հ. Յոքնակին ի՞նչ կը ցուցնէ :

Պ. Յոքնակին գոյականին նշանակած բանին մէկ հասարակը կը ցուցնէ . զոր օրինակ , մարդք , քաղաքք , գետք , կը նշանակեն մարդեր , քաղաքներ , գետեր . այսինքն՝ մէկ հասարակ մարդ , մէկ հասարակ քաղաք , մէկ հասարակ գետ :

9. Հ. Յոքնակին վերջաւորութիւնն ի՞նչպէս է :

Պ. Յոքնակին վերջաւորութիւնը միշտ եղակիէն տարբեր է :

10. Հ. Հոլովն ի՞նչ է :

Պ. Հոլովն անունի մը վերջաւորութեանը փոխութիւնն է :

11. Հ. Հայերէնի մէջ հոլովը քանի՞ է :

Պ. Հայերէնի մէջ հոլովը վեց է . հոգնակի , սեռական , պարական , հայցական , բացական , գործիական :

12. Հ. Գոյականներուն վերջը քանի՞ կերպով կը փոխուի :

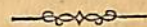
Պ. Հայերէնի մէջ ամեն գոյականի վերջը մի և նոյն կերպով չի փոխուիր , այլ աստիճանաբար կերպով :

13. Հ. Այս տասուերկու կերպ փոփոխմունք ի՞նչ կ'ըսուին :

Պ. Այս տասուերկու կերպ փոփոխմունք հոլովական , կըսուին :

14. Հ. Քանի՞ անկանոն հոլովմունք կան :

Պ. Տասուերկու հոլովմունքէն զատ որ կանոնաւոր են , քանի մը անկանոն հոլովմունք կան :

ՏԵՄԵՐԿՈՒ ԿԱՆՈՆԱԻՐ ՀՈՒՆՎՈՐՆԵՐ

Ա. ՀՈՒՆՎՈՐՆԵՐ
Եղակի

Ուղղական .	Բան .	Խօսք .	Սեռ .
Սեռական .	Բան-ի .	Խօսքի .	Սեռական .
Տրական .	Բան-ի ,	Խօսքի .	Սեռի .
Հայցական .	Դիման .	Խօսքը .	Սեռի .
Բացական .	Դիման-ի .	Խօսքէ .	Սեռաբան .
Գործիական .	Բան-ի .	Խօսքով .	Սեռի ինչ .

Յորցակի

Ո .	Բան-ի .	Խօսքի .	Սեռի .
Ս .	Բան-ից .	Խօսքերու .	Սեռից .
Տ .	Բան-ից .	Խօսքերու .	Սեռից .
Հ .	Նախ .	Խօսքերը .	Սեռից .
Բ .	Դիման-ից .	Խօսքերէ .	Սեռից .
Գ .	Բան-ի .	Խօսքերով .	Սեռից .

Արքայ , յի , յի . Գիծ , գծի , գծի .
Հանդէս , դէսի , դէսի . Ողջն , ջանի , ջանի :

Բ. ՀՈՒՆՎՈՒՄ

Եզակի

Ո.	Քաղաք .	Քաղաք .	Շէհր .
Ս.	Քաղաք-ի .	Քաղաքի .	Շէհրի .
Տ.	Քաղաք-ի .	Քաղաքի .	Շէհրի .
Հ.	ՉՔաղաք .	Քաղաք .	Շէհր .
Բ.	Քաղաք-ի .	Քաղաք .	Շէհրի .
Գ.	Քաղաք-ա .	Քաղաքով .	Շէհրի .

Յոքնակի

Ո.	Քաղաք-ի .	Քաղաքների .	Շէհրերի .
Ս.	Քաղաք-ա .	Քաղաքներու .	Շէհրերի .
Տ.	Քաղաք-ա .	Քաղաքներու .	Շէհրերի .
Հ.	ՉՔաղաք-ա .	Քաղաքներ .	Շէհրերի .
Բ.	Քաղաք-ա .	Քաղաքների .	Շէհրերի .
Գ.	Քաղաք-ի .	Քաղաքներով .	Շէհրերի .

Աւաղան , նի , նաւ . Լեզու , զուրի , զուռ .
Որդեակ , դեկի , դեկաւ . Պարտեզ . տեղի , տեղաւ .

Գ. ՀՈՒՆՎՈՒՄ

Եզակի

Ո.	Չգետ .	Չգետ .	Էմալ .
Ս.	Չգետ-ա .	Չգետի .	Էմալի .
Տ.	Չգետ-ա .	Չգետի .	Էմալի .
Հ.	ՉՉգետ .	Չգետ .	Էմալ .
Բ.	ՉՉգետ-ի .	Չգետի .	Էմալի .
Գ.	Չգետ-ա .	Չգետով .	Էմալի .

Յոքնակի

Ո.	Չգետ-ի .	Չգետների .	Էմալի .
Ս.	Չգետ-ա .	Չգետներու .	Էմալի .
Տ.	Չգետ-ա .	Չգետներու .	Էմալի .

Հ.	ՉՉգետ-ա .	Չգետների .	Էմալի .
Բ.	ՉՉգետ-ա .	Չգետների .	Էմալի .
Գ.	Չգետ-ա .	Չգետների .	Էմալի .
Ծով , ծովու , ծովու .	Զեն , զենու , զենու .		
Ինձ , ընձու , ընձու .	Քաղց , ցու , ցու .		

Դ. ՀՈՒՆՎՈՒՄ

Եզակի

Ո.	Գետ .	Գետ .	Ըմալ .
Ս.	Գետ-ա .	Գետի .	Ըմալի .
Տ.	Գետ-ա .	Գետի .	Ըմալի .
Հ.	ՉԳետ .	Գետ .	Ըմալ .
Բ.	ՉՉգետ-ա .	Գետի .	Ըմալի .
Գ.	Գետ-ի .	Գետով .	Ըմալի .

Յոքնակի

Ո.	Գետ-ի .	Գետեր .	Ըմալի .
Ս.	Գետ-ա .	Գետերու .	Ըմալի .
Տ.	Գետ-ա .	Գետերու .	Ըմալի .
Հ.	ՉԳետ-ա .	Գետեր .	Ըմալի .
Բ.	ՉՉգետ-ա .	Գետերի .	Ըմալի .
Գ.	Գետ-ի .	Գետերով .	Ըմալի .

Էջ , էջոյ , էջով . Յայ , յայոյ , յայով .
Ծեր , լոյ , լով . Յաւ , աոյ , աով .

Ե. ՀՈՒՆՎՈՒՄ

Եզակի

Ո.	Տրդատ .	Տրդատ .	Տրդատ .
Ս.	Տրդատ-ա .	Տրդատի .	Տրդատի .
Տ.	Տրդատ-ա .	Տրդատի .	Տրդատի .
Հ.	ՉՏրդատ .	Տրդատ .	Տրդատ .

Բ. 'ի Տրդատայ . Տրդատէն . Տրդատարան .
 Գ. Տրդատաւ . Տրդատով . Տրդատ էլէ .
 Հայկ , կայ , կաւ . Տիգրան , նայ , նաւ :

Զ. ՀՈՒՆՈՒՄ

Եզակի

Ո. Հոխտիմէ . Հոխտիմէ . Հոխտիմէ .
 Ս. Հոխտիմէայ . Հոխտիմէի . Հոխտիմէին .
 Տ. Հոխտիմէայ . Հոխտիմէին . Հոխտիմէի .
 Հ. զՀոխտիմէ . Հոխտիմէն . Հոխտիմէի .
 Բ. 'ի Հոխտիմէայ . Հոխտիմէէն . Հոխտիմէի .
 Գ. Հոխտիմէայ . Հոխտիմէով . Հոխտիմէ էլէ .
 Եսայի , յեայ , յեաւ . Նունէ , նեայ , նեաւ :

Է. ՀՈՒՆՈՒՄ

Եզակի

Ո. Եկեղեցի . Եկեղեցի . Բիւլէ .
 Ս. Եկեղեցայ . Եկեղեցի . Բիւլէն .
 Տ. Եկեղեցայ . Եկեղեցի . Բիւլէի .
 Հ. զԵկեղեցի . Եկեղեցին . Բիւլէի .
 Բ. * յԵկեղեցայ . Եկեղեցի . Բիւլէի .
 Գ. Եկեղեցայ . Եկեղեցով . Բիւլէ էլէ :

Յոքնակի

Ո. Եկեղեցի . Եկեղեցիներ . Բիւլէի .
 Ս. Եկեղեցայ . Եկեղեցիներու . Բիւլէի .
 Տ. Եկեղեցայ . Եկեղեցիներու . Բիւլէի .
 Հ. զԵկեղեցի . Եկեղեցիներ . Բիւլէի .
 Բ. յԵկեղեցայ . Եկեղեցիներէ . Բիւլէի .
 Գ. Եկեղեցայ . Եկեղեցիներով . Բիւլէ էլէ :

* Զայնաւորով սկսող բառերէն առաջ՝ փոխանակ 'ի նախդրի , նախդիրը կը դրուի :

Գինի , նւոյ , նեաւ . Կղզի , զւոյ , զեաւ .
 Գօտի , տւոյ , տեաւ . Տեղի , տեղւոյ , տեղեալ :

Ը. ՀՈՒՆՈՒՄ

Եզակի

Ո. Փոքր . Մանր . Ութ .
 Ս. Փոքր . Մանրի . Ութն .
 Տ. Փոքր . Մանրի . Ութն .
 Հ. զՓոքր . Մանր . Ութն .
 Բ. 'ի Փոքր . Մանրէ . Ութն .
 Գ. Փոքր . Փոքր . Մանրով . Ութն էլէ :

Յոքնակի

Ո. Փոքր . Մանրեր . Ութն .
 Ս. Փոքր . Մանրերու . Ութն .
 Տ. Փոքր . Մանրերու . Ութն .
 Հ. զՓոքր . Մանրեր . Ութն .
 Բ. 'ի Փոքր . Մանրերէ . Ութն .
 Գ. Փոքր . Փոքր . Մանրով . Ութն էլէ :

Բարձր , ձու , ձու . Մանր , նու , նու .
 Մանր , նու , նու . Քաղցր , ցու , ցու .

Թ. ՀՈՒՆՈՒՄ

Եզակի

Ո. Հիմն . Հիմ . Թեթի .
 Ս. Հիմն . Հիման . Թեթին .
 Տ. Հիմն . Հիման . Թեթի .
 Հ. զՀիմն . Հիմ . Թեթի .
 Բ. 'ի Հիմն . Հիմն . Թեթին .
 Գ. Հիմն . Հիմով . Թեթի էլէ :

Յոքնակի

Ո.	Հիմ-ան- .	Հիմեր .	Թե-հ-լե-ր .
Ս.	Հիմ-ան-ց .	Հիմերու .	Թե-հ-լե-ր-ի .
Տ.	Հիմ-ան-ց .	Հիմերու .	Թե-հ-լե-ր-ի .
Հ.	Հիմ-ան-ց .	Հիմերու .	Թե-հ-լե-ր-ի .
Բ.	Հիմ-ան-ց .	Հիմերի .	Թե-հ-լե-ր-ի .
Գ.	Հիմ-ան-ց .	Հիմերի .	Թե-հ-լե-ր-ի .

Արեգակն , կան , կամ . Խոստումն , տման , տմամբ .
Դեռան , դրան , դրամբ . Շուրթն , շրթան , շրթամբ :

Ժ. ՀՈԼՈՎՈՒՄ

Եզակի

Ո.	Գառն .	Գառնուկ .	Գառնուկ .
Ս.	Գառ-ն .	Գառնուկի .	Գառնուկի .
Տ.	Գառ-ն .	Գառնուկի .	Գառնուկի .
Հ.	Գառն .	Գառնուկ .	Գառնուկ .
Բ.	Գառ-ն .	Գառնուկ .	Գառնուկ .
Գ.	Գառ-ն .	Գառնուկ .	Գառնուկ .

Յոքնակի

Ո.	Գառ-ն .	Գառնուկներ .	Գառնուկներ .
Ս.	Գառ-ն .	Գառնուկներու .	Գառնուկներու .
Տ.	Գառ-ն .	Գառնուկներու .	Գառնուկներու .
Հ.	Գառ-ն .	Գառնուկներ .	Գառնուկներ .
Բ.	Գառ-ն .	Գառնուկներ .	Գառնուկներ .
Գ.	Գառ-ն .	Գառնուկներ .	Գառնուկներ .

Եզն , եզին , եզամբ . Խաչն , խաչին , խաչամբ .
Լեռն , լեռին , լեռամբ . Զեռն , ռին , ռամբ :

ԺԱ. ՀՈԼՈՎՈՒՄ

Եզակի

Ո.	Նեղութիւն .	Նեղութիւն .	Տարւել .
Ս.	Նեղութիւն .	Նեղութիւն .	Տարւել .
Տ.	Նեղութիւն .	Նեղութիւն .	Տարւել .

Հ.	Նեղութիւն .	Նեղութիւն .	Տարւել .
Բ.	Նեղութիւն .	Նեղութիւն .	Տարւել .
Գ.	Նեղութիւն .	Նեղութիւն .	Տարւել .

Յոքնակի

Ո.	Նեղութիւն- .	Նեղութիւններ .	Տարւել .
Ս.	Նեղութիւն- .	Նեղութիւններու .	Տարւել .
Տ.	Նեղութիւն- .	Նեղութիւններու .	Տարւել .
Հ.	Նեղութիւն- .	Նեղութիւններ .	Տարւել .
Բ.	Նեղութիւն- .	Նեղութիւններ .	Տարւել .
Գ.	Նեղութիւն- .	Նեղութիւններ .	Տարւել .

Բարութիւն , թեան , թեամբ . Գերութիւն , թեան , թեամբ .
Անկիւն , կեան , կեամբ . Արիւն , եան , եամբ :

ԺԲ. ՀՈԼՈՎՈՒՄ

Եզակի

Ո.	Ոսկր .	Ոսկր .	Քե-հ-լե-ր .
Ս.	Ոսկ-եր .	Ոսկրի .	Քե-հ-լե-ր .
Տ.	Ոսկ-եր .	Ոսկրի .	Քե-հ-լե-ր .
Հ.	Ոսկր .	Ոսկր .	Քե-հ-լե-ր .
Բ.	Ոսկ-եր .	Ոսկր .	Քե-հ-լե-ր .
Գ.	Ոսկ-եր .	Ոսկր .	Քե-հ-լե-ր .

Յոքնակի

Ո.	Ոսկ-եր .	Ոսկրներ .	Քե-հ-լե-ր .
Ս.	Ոսկ-եր .	Ոսկրներու .	Քե-հ-լե-ր .
Տ.	Ոսկ-եր .	Ոսկրներու .	Քե-հ-լե-ր .
Հ.	Ոսկ-եր .	Ոսկրներ .	Քե-հ-լե-ր .
Բ.	Ոսկ-եր .	Ոսկրներ .	Քե-հ-լե-ր .
Գ.	Ոսկ-եր .	Ոսկրներ .	Քե-հ-լե-ր .

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Ք

15. Հ. Ո՞ր ձայնաւորները կը կորսուին :

Պ. Բազմաձայնով վերջաւորուած անուններու

վերջի վանկին ի և «-» ձայնաւորները, ուղղակա-
նէն և հայցականէն զատ, միւս հորովներուն մէջ
կը կորսուին, զոր օրինակ, գծի, զգծի, գծի, ի
գծէ, գծիւ. գծիք, զգծիս, գծից, ի գծից,
գծիւք. խոսնկ, զխոսնկ, խնկոյ, ի խնկոյ, խնկով.
խոսնկք, զխոսնկս, խնկոց, ի խնկոց, խնկովք:

16. Հ. Ո՞ր ձայնաւորները կը փոխուին:

Պ. Նոյնպէս բաղաձայնով վերջաւորուած ա-
նուններուն վերջի վանկին եւն՝ եի, են՝ իի, ոյն՝
ուի կը փոխուին ուղղականէն և հայցականէն զատ
միւս հորովներուն մէջ. զոր օրինակ, ատեան, զատեան,
ատենի, յատենէ, ատենիւ. ատեանք,
զատեանս, ատենից, յատենից, ատենիւք. մեզ,
զմեզ, միգի, ի միգէ, միգաւ. մեգք, զմեգս,
միգաց, միգօք. գոյն, զգոյն, գոնոյ, ի գոնոյ,
գոնով. գոյնք, զգոյնս, գոնոց, ի գոնոց, գո-
նովք:

17. Հ. Ո՞ր բառերն անեղական կը կոչուին:

Պ. Կան գոյականներ որոց եղակին չի գոր-
ծածուիր, զոր օրինակ, աղջիկ, շփոխ, կամ, թիւս:
Ասոնք անեղական կը կոչուին:

ԱՆԿԱՆՈՆ ՀԱՆՈՎՄՈՒՆՔ

Ա. ՀԱՆՈՎՈՒՄ		Բ. ՀԱՆՈՎՈՒՄ	
Այր. էրեկմարդ. երեւ.		Հայր. հայր. պապ.	
եգ.	Յք.	եգ.	Յք.
Ո. Այր.	Արք.	Հայր.	Հարք.
Ս. Առն.	Արանց.	Հօր.	Հարց.

Տ. Առն.	Արանց.	Հօր.	Հարց.
Հ. Վ. յր.	Վ. յրս.	Վ. Հայր.	Վ. Հարս.
Բ. Վ. անէ.	Վ. արանց.	Վ. Հօրէ.	Վ. Հարց.
Գ. Արամբ.	Արամբք.	Հարբ.	Հարբք.

Տէր, տեառն, ի տեառնէ, տերամբ. Տեարք, տերանց,
տերամբք.

Մայր, մօր, ի մօրէ, մարբ. Մարք, մարց, մարբք.
Եղբայր, եղբօր, յեղբօրէ, եղբարբ. Եղբարք, եղբարց,
եղբարբք.

Գ. ՀԱՆՈՎՈՒՄ

Դ. ՀԱՆՈՎՈՒՄ

Քոյր. քոյր. քույր.		Կին. կին. քույր.	
եգ.	Յք.	եգ.	Յք.
Ո. Քոյր.	Քորք.	Կին.	Կանայք.
Ս. Քեռ.	Քերց.	Կնոջ.	Կանանց.
Տ. Քեռ.	Քերց.	Կնոջ.	Կանանց.
Հ. Վ. Քոյր.	Վ. Քորս.	Վ. Կին.	Վ. Կանայս.
Բ. Քեռէ.	Քեքց.	Ք. Կնոջէ.	Ք. Կանանց.
Գ. Քերբ.	Քերբք.	Կանամբ.	Կանամբք.

Ե. ՀԱՆՈՎՈՒՄ

Զ. ՀԱՆՈՎՈՒՄ

Գիւղ. գիւղ. գէղ.		Օր. օր. կէտ.	
եգ.	Յք.	եգ.	Յք.
Ո. Գիւղ.	Գիւղք.	Օր.	Աւուրք.
Ս. Գեղջ.	Գիւղից.	Աւուր.	Աւուրց.
Տ. Գեղջ.	Գիւղից.	Աւուր.	Աւուրց.
Հ. Վ. Գիւղ.	Վ. Գիւղս.	Վ. Օր.	Վ. Աւուրս.
Բ. Ք. Գեղջէ.	Ք. Գիւղից.	Օրէ.	Աւուրց.
Գ. Գիւղիւ.	Գիւղիւք.	Աւուրբ.	Աւուրբք.

Է. ՀՈԼՈՎՈՒՄ

Ը. ՀՈԼՈՎՈՒՄ

Տիւ, ցորեկ. Կէնդէւ. Արեւելեայ. արեւելեան. շրէի.

Եգ.

Յք.

Եգ.

Յք.

Ո. Տիւ. Տիւք. Արեւելեայ. Արեւելեայք.

Ս. Տուընջեան. Տուընջեանց. Արեւելոյ. Արեւելեայց.

Տ. Տուընջեան. Տուընջեանց. Արեւելոյ. Արեւելեայց.

Հ. շիւ. շիւս. շարեւելայ. շարեւելայս.

Բ. ի Տուընջեանէ. ի Տուընջեանց, յԱրեւելոյ. յԱրեւելեայց.

ի տուէ.

Գ. Տուընջեամբ. Տուընջեամբք. Արեւելեաւ. Արեւելեօք.

Գ Լ Ո Ւ Խ Բ.

Ա Մ Ա Կ Ա Ն

18. Հ. Ածականն ի՞նչ է:

Պ. Ածականն կ'ըստին այն տեսակ բառեր՝ որոնք գոյականին որպիսո՞ւնիւնը, այսինքն ինչո՞ր ըլլալը, և կամ քանակո՞ւնիւնը, այսինքն թիւը, քանի հասկ ըլլալը, կը ցուցնեն: Զոր օրինակ, կարօր հանդերձ, երկու հանդերձ: Կարօր՝ հանդերձին որպիսութիւնը, երկու՝ քանակութիւնը կը ցուցնեն, ուստի և ածական են:

19. Հ. Գոյականն ու ածականը որոշելու կերպն ի՞նչ է:

Պ. Գոյականն ու ածականը իրարմէ որոշելու գիւրին կերպն է՝ բառին քով Բան (չէյ) բառը դնել. եթէ կը յարմարի՝ այն բառն ածական է, եթէ չի յարմարիր՝ բառը գոյական է. զոր օրինակ,

նակ, չըստիր՝ մարդ Բան, քաղաք Բան, տուն Բան. ապա՝ մարդ, քաղաք, տուն գոյական են. Բայց կ'ըստի, բարի Բան, չար Բան, մեծ Բան. ապա՝ Բարի, չար, մեծ, ածական են:

20. Հ. Ածականները սովորաբար ո՞ր կը գրուին:

Պ. Ածականները սովորաբար գոյականէն ետքը կը գրուին, և անոր հետ մէկտեղ կը հղովին, զոր օրինակ, այլ իմաստուն. իմաստուն մարդ:

Եզակի

Ո. Այր իմաստուն. իմաստուն մարդ. Աճւլու արեւ.
Ս. Առն իմաստնոյ. իմաստուն մարդու. Աճւլու արեւի.
Տ. Առն իմաստնոյ. իմաստուն մարդու. Աճւլու արեւի.
Հ. շար իմաստուն. իմաստուն մարդը. Աճւլու արեւի.
Բ. յԱռնէ իմաստնոյ. իմաստուն մարդէ. Աճւլու արեւի.
Գ. Արամբ իմաստնով. իմաստուն մարդով. Աճւլու արեւի.

Յորհակի

Ո. Արք իմաստունք. իմաստուն մարդիկ. Աճւլու արեւի.
Ս. Արանց իմաստնոց. իմաստուն մարդոց. Աճւլու արեւի.
Տ. Արանց իմաստնոց. իմաստուն մարդոց. Աճւլու արեւի.
Հ. շար իմաստունա. իմաստուն մարդիկը. Աճւլու արեւի.
Բ. յԱրանց իմաստնոց. իմաստուն մարդերէ. Աճւլու արեւի.
Գ. Արամբք իմաստն. իմաստուն մարդե. Աճւլու արեւի.
նովք. րով. րի:

21. Հ. Ածականը կրնայ գոյականէն առաջ ալ գրուիլ :

Պ. Հարկ կ'ըլլայ շատ անգամ ածականը գոյականէն առաջ դնել, անատեն ածականն անփոփոխ կը մնայ, զոր օրինակ .

Հասարակ բարեկամ . Հասարակ բարեկամք .
 Հասարակ բարեկամի . Հասարակ բարեկամաց .
 Ի Հասարակ բարեկամէ . Հասարակ բարեկամօք :
 Հասարակ բարեկամաւ :

22. Հ. Միավանկ ածականներուն վրայ ի՞նչ գիտելիք կայ :

Պ. Միավանկ ածականները միայն գոյականէն առաջ ալ գրուելու ըլլան, անոր հետ մէկտեղ կը հոլովին, զոր օրինակ Տէժ տուն, Տէժ տան, Տէժ տամբ, Նոր օրէնք, Նորոյ օրինաց, Գալ այր, Գալի տուն, Գալաց արանց, Կորի՛ք քաղաք, Կորի՛ք քաղաքի, և այլն :

23. Հ. Գոյականին քանակութիւնը ցուցնող ածականաց ի՞նչ կ'ըսուի :

Պ. Գոյականին քանակութիւնը ցուցնող ածականներուն թուական կըսուի :

24. Հ. Թուականները քանի՞ տեսակ են :

Պ. Թուականները երեք տեսակ են . Բացարձակ, Դասական և անյնբան :

25. Հ. Բացարձակները ի՞նչ կը ցուցնեն :

Պ. Բացարձակները գոյականին թիւը կամ քանի հատ ըլլալը կը ցուցնեն, ինչպէս՝ Քի, Երկու, Երեք, չորս, մինչև հազար և քիւր :

26. Հ. Մի, երկու, երեք, չորս ի՞նչպէս կը հոլովին :

Պ. Մի, երկու, երեք, չորս կը հոլովին հետեւեալ կերպով :

	Եզ.	Յր.	Յր.	Յր.
Ա.	Մի .	Երկու .	Երեք .	Չորք .
Ս.	Միոյ , միջ .	Երկուց .	Երեց .	Չորից .
Տ.	Միոյ , միում .	Երկուց .	Երեց .	Չորից .
Հ.	ՉՄի .	ՉԵրկու .	ՉԵրեք .	ՉՉորք .
Բ.	՛ի Միոջէ .	՛ի Երկուց .	՛ի Երեց .	՛ի Չորից .
Գ.	Միով .	Երկուք .	Երեքք .	Չորքք .

Մի յօքնակի չի կրնար ունենալ :

Երկու, երեք, չորս եղակի չունին . մնացեալ թուականը թէ եղակի և թէ յօքնակի ունին :

27. Հ. Հինգէն մինչև ութ ի՞նչպէս կը հոլովին :

Պ. Հինգէն մինչև ութ կը հոլովին հետեւեալ կերպով :

	Հինգ ,	Պէշ	Վեց ,	Ութ :
	Եզ.	Յոր.	Եզ.	Յոր.
Ա.	Հինգ .	Հինգք .	Վեց .	Վեցք .
Ս.	Հնգի .	Հնգից .	Վեցի .	Վեցից .
Տ.	Հնգի .	Հնգից .	Վեցի .	Վեցից .
Հ.	ՉՀինգ .	ՉՀինգս .	ՉՎեց .	ՉՎեցս .
Բ.	՛ի Հնգէ .	՛ի Հնգից .	՛ի Վեցէ .	՛ի Վեցից .
Գ.	Հնգիւ .	Հնգօք .	Վեցիւ .	Վեցիքք .
	Եօթն , Եփի		Ութ , Եփիշ	
	Եզ.	Յոր.	Եզ.	Յոր.
Ա.	Եօթն .	Եօթնք .	Ութ .	Ութք .
Ս.	Եօթան .	Եօթանց .	Ութի .	Ութից .

Տ.	Եօթան .	Եօթանց .	Ութի .	Ութից .
Հ.	Չեօթն .	Չեօթանս .	ՉՈւթ .	ՉՈւթս .
Բ.	յեօթանէ .	յեօթանց .	յՈւթէ .	յՈւթից .
Գ.	եօթամբ .	եօթամբք .	Ութիւ .	Ութիւք .

28. Հ. Ինն և քսան ի՞նչպէս կը հօղովին :

Պ. Ինն և քսան կը հօղովին այսպէս .

	Եզ .	Յոք .	Եզ .	Յոք .
Ո .	Ինն .	Ինուներ .	Տասն .	Տասունք .
Ս .	Ըննի .	Ըննից .	Տասին .	Տասանց .
Տ .	Ըննի .	Ըննից .	Տասին .	Տասանց .
Հ .	չինն .	չինունս .	չՏասն .	չՏասունս .
Բ .	յԸննէ .	յԸննից .	յՏասնէ .	յՏասանց .
Գ .	Ըննիւ .	Ըննիւք .	Տասամբ .	Տասամբք .

29. Հ. Մէքսան ի՞նչպէս կը հօղովի :

Պ. Մէքսան տասներմէկ, կը հօղովի այսպէս :

	Եզակի	Յոքնակի
Ո .	Մեոասան .	Մեոասանք .
Ս .	Մեոասանի .	Մեոասանից .
Տ .	Մեոասանի .	Մեոասանից .
Հ .	չՄեոասան .	չՄեոասանս .
Բ .	յՄեոասանէ .	յՄեոասանից .
Գ .	Մեոասանիւ .	Մեոասանիւք .

Մէքսանի պէս կը հօղովին՝ երկքսան, տասնուերկու . երեքքսան, տասուերեք . չերեքքսան, տասներորս . հնգէքսան, տասնհինգ . վեքսան, տասնըկէց :

30. Հ. Եօթնէքսան ի՞նչպէս կը հօղովի :

Պ. Եօթնէքսան, տասներեօթ, կը հօղովի այսպէս :

	Եզակի	Յոքնակի
Ո .	Եօթնեւտասն .	Եօթնեւտասանք .
Ս .	Եօթնեւտասին .	Եօթնեւտասանց .
Տ .	Եօթնեւտասին .	Եօթնեւտասանց .
Հ .	չԵօթնեւտասն .	չԵօթնեւտասանս .
Բ .	յԵօթնեւտասնէ .	յԵօթնեւտասանց .
Գ .	Եօթնեւտասամբ .	Եօթնեւտասամբք .

Ասոր պէս կը հօղովին ութէքսան, տասներեօթ և իննէքսան, տասներկնք :

31. Հ. Քսան ի՞նչպէս կը հօղովի :

Պ. Քսան հետեւեալ կերպով կը հօղովի :

	Եզակի	Յոքնակի
Ո .	Քսան .	Քսանք .
Ս .	Քսանի .	Քսանից .
Տ .	Քսանի .	Քսանից .
Հ .	չՔսան .	չՔսանս .
Բ .	յՔսանէ .	յՔսանից .
Գ .	Քսանիւ .	Քսանիւք .

Այսպէս կը հօղովին նաև երեսուն, քառասուն, յիսուն, վախտան, եօթանասուն, ութսուն, ինասուն, հայցականէն զատ միւս հօղմաներուն մէջ ու գիրը կորսնցնելով, այսպէս երեսուն, երեսնի, և այլն :

32. Հ. Հարիւր ի՞նչպէս կը հօղովի :

Պ. Հարիւր հետեւեալ կերպով կը հօղովի :

	Եզակի	Յոքնակի
Ո .	Հարիւր .	Հարիւրք .
Ս .	Հարիւրոյ .	Հարիւրոց .
Տ .	Հարիւրոյ .	Հարիւրոց .
Հ .	չՀարիւր .	չՀարիւրս .
Բ .	յՀարիւրոյ .	յՀարիւրոց .
Գ .	Հարիւրով .	Հարիւրովք .

Այսպէս կը հոլովին երկերիւր, երեսնարիւր, չորս-
հարիւր, հինգհարիւր, վեցհարիւր, եօթնհարիւր, ութ-
հարիւր, իննհարիւր =

33. Հ. Հազար և քիւր ի՞նչպէս կը հոլովին :

Պ. Հազար և քիւր կը հոլովին հետեւեալ
կերպով :

Եզ.	Յոք.	Եզ.	Յոք.
Ո. Հազար .	Հազարք .	Բիւր .	Բիւրք .
Ս. Հազարի .	Հազարաց .	Բիւրու .	Բիւրուց .
Տ. Հազարի .	Հազարաց .	Բիւրու .	Բիւրուց .
Հ. շահար .	շահարս .	շիւր .	շիւրս .
Բ. իշահարէ .	իշահարաց .	իւրիւրէ .	իւրիւրուց .
Գ. Հազարու .	Հազարօք .	Բիւրու .	Բիւրուք .

34. Հ. Դասական թուականներն ի՞նչ կը ցուցը-
նեն :

Պ. Դասական թուականները գոյականին
իւրիւր կամ շատերուն մէջ չաներիւրը ըլլալը կը
ցուցնեն :

35. Հ. Դասականներն ի՞նչպէս կը շինուին :

Պ. Բաց ՚ի Դէն, միւս բացարձակ թուա-
կաններուն վերջը, մինչև չորս, ըրր . ալ անկից ան-
դին՝ երր . մասնիկն աւելցնելով կընաս շինել դա-
սականները, զոր օրինակ՝

Երկու ,	երկուր ,
Երեք ,	երբուր ,
Չորք ,	չորբուր ,
Հինգ ,	հինգերբուր եւ այլն :

36. Հ. Դասական թուականք ի՞նչպէս կը հո-
լովին :

Պ. Դասական թուականք կը հոլովին այսպէս՝

Երկրորդ , ի՞նչնէի

Եզակի	Յոքնակի
Ո. Երկրորդ .	Երկրորդք .
Ս. Երկրորդի .	Երկրորդաց .
Տ. Երկրորդի .	Երկրորդաց .
Հ. շերկորդ .	շերկորդս :
Բ. յ Երկրորդէ .	յ Երկրորդաց .
Գ. Երկրորդաւ .	Երկրորդօք .

Այսպէս կը հոլովին միւս դասականները :

37. Հ. Փոխանակ Դերբուրի ի՞նչ կըսուի :

Պ. Փոխանակ Դերբուրի կ'ըսուի առանձնե-
րէն կամ առանձին , որ կը հոլովի այսպէս :

Եզակի	Յոքնակի
Ո. Առաջին .	Առաջինք .
Ս. Առաջնոյ .	Առաջնոց .
Տ. Առաջնոյ , ջնում .	Առաջնոց .
Հ. շԱռաջին .	շԱռաջինս .
Բ. յԱռաջնմէ , յԱռաջնոյ .	յԱռաջնոց .
Գ. Առաջնով .	Առաջնովք .

Այսպէս կը հոլովի նաև վերջին :

38. Հ. Անձնեականներն ի՞նչպէս կը շինուին :

Պ. Անձնեական թուականները կը շինուին
բացարձակներուն վրայ եւ ինչ կամ եւեւ մասնկան
յաւերմամբ , և ցուցուած թուոյն առջին ալ կը նը-
շանակեն , զոր օրինակ , երեսին՝ երեքն ալ , չորեսին՝
չորսն ալ , տասն եւ ինն՝ տասն ալ ըսել է՝ Երկուսին
կ'ըսուի , և ոչ Երկեսին :

39. Հ. Անձնեական թուականք ի՞նչ թիւ են ,
և ի՞նչպէս կը հոլովին :

կաննեցու հետ, առաջ կամ վերջը գրուելով, կը հղովին, զոր օրինակ .

Այլ այր, այլ առն, այլ առնէ, այլ արամբ . Այլ արք, այլ արանց, այլ արամբք . կամ այր այլ առն այլ, առն այլ, յառնէ այլ, արամբ այլ, արանց այլ, արամբք այլ, եւայլն .

Այր մ, առն ուրմ, առն ում, յառնէ ում, արամբ ում . կամ, այր ո, առն ուր, առն ում, յառնէ ում . արք ոմ, արանց ոմ, արամբք ոմ, զարս ոմ .

Գործ ինչ, գործոյ ինչ, գործոյ ինչ, 'ի գործոյ ինչ, գործով ինչ .

Նոյն բան, նոյն բանի, նոյն բանի, 'նոյն բանէ . նոյն բանիւ . նոյն բանք, նոյն բանից, նոյն բանիւք .

Որ տուն, որոյ տան, որո՞ւ տան, յոր տան, որո՞ւ տամք . որ տունք, որոյ տանց, որո՞ւ տամքք .

53. Հ. Ո՛վ, կամ ո՞ւ եւ լինի՞նչպէս կը գործածուին :

Պ. Ո՛վ կամ ո՞ւ գոյականաբար կը գործածուի . մինակ ո՞ւ բառին հետ իբր ածական կը հղովի այսպէս .

Ո՛վ կամ ո՞ւ, այր ուրուք, ում ումք, յոմ ումք :

Զինչ ալ մինակ ինչ բառին հետ իբր ածական կը գործածուի այսպէս .

Զինչ ինչ, եր իրիք, ի՞նչ իմք, ի՞նչ իւրք :

54. Հ. Միմանց, իրերաց բառերուն վրայ ի՞նչ գիտելիք կայ :

Պ. Միմանց, իրերաց բառերը գոյականաբար

կը գործածուին, ուղղական չունին, և հետեւեալ կերպով կը հղովին :

Ո.	Չանի .	Չանի :
Ս.	Միմանց :	իրերաց :
Տ.	Միմանց .	իրերաց :
Հ.	ՉՄիմանց :	չիրերաց :
Բ.	'ի Միմանց .	յիրերաց :
Գ.	Միմամբք .	իրերօք .

55. Հ. Ածականները միշտ գոյականի՞ հետ կը գործածուին :

Պ. Ածականներն առանց գոյականի ալ գործածուելով, գոյականի պաշտօն կը վարեն . և ան ատեն ածականը Գոյականաբար առնուած կ'ըսուի . զոր օրինակ . Անդգամ անգոսնէ զխրատ հօր . Անդգամը հօրը խրատը կ'անգոսնէ . Անդգամը ժառանգեցեն զերկիր . Անդգամները երկիրը պիտի ստանան : Հոս անդգամ, անդգամ մարդ, անդգամ մարդիկ, ըսել է :

Գ Լ Ո Ւ Խ Գ .

Դ Ե Ր Ա Ն Ո Ւ Ն

56. Հ. Ո՞ր բառերը գերանուն կ'ըսուին :

Պ. Դերանուն կ'ըսուին այն բառերը որ խօսքին մէջ առաջուց յիշուած բառի մը տեղ կը դրուին, միւսնոյն բառը չկրկնելու համար . զոր օրինակ . Անպատճար արդար է, ան յանցաւորները կը պատժէ . Տեսայ այն մարդը որ քեզի հետ էր : Ս. յս

խօսքերուն մէջ՝ ան, որ, գերանուն են. քանզի
առաջինը (ան) Աստուծոյ բառին տեղ գրուած է.

իսկ երկրորդը (որ)՝ յարկ բառին տեղ:

57. Հ. Գերանուններն ի՞նչ մասնաւոր բան կը
ցուցնեն:

Պ. Գերանունները մասնաւորապէս դէմք կը
ցուցնեն. և դէմքը երեք է՝ առաջին, երկրորդ, եր-
րորդ: Առաջին դէմքն է խօսողը. երկրորդն է այն
առ որ կը խօսուի. երրորդն է այն որոյ վրայով կը
խօսուի:

58. Հ. Գերանունները քանի՞ տեսակ են:

Պ. Գերանունները չորս տեսակ են. Էական
կամ անյական, ցոյցական, սպաշական և յարաբերական:

59. Հ. Էական գերանունն որո՞նք են:

Պ. Էական գերանունն են. Էս, Դու, Կա, Դա,
Նա, Ինչ, Ի՞նչ:

60. Հ. Այս գերանուններուն ո՞րը ինչ դէմք կը
ցուցնէ:

Պ. Ես առաջին դէմքի գերանունն է. Դու
երկրորդ դէմքի, Կա, Դա, Նա, Ինչ, Ի՞նչ երրորդ
դէմքի:

61. Հ. Էական գերանուններն ի՞նչպէս կը հո-
ւովին:

Պ. Էական գերանունները հետեւեալ կերպով
կը հուովին:

Ա. Դ Ե Մ Ք

Եզակի

Ա.	Ես:	Ես.	Պէն:
Ա.	Իմ:	Իմ:	Պէնի:

Տ. Ինչ.

Հ. Դիս.

Բ. Ենէն.

Գ. Ինչու.

Ա. Մեք.

Ս. Մեր.

Տ. Մեզ.

Հ. Դ Մեզ.

Բ. Ի Մէնջ.

Գ. Մեօք.

Ինծի.

Դիս.

Ինչ.

Իզմով.

Յոքնակի

Մենք.

Մեր.

Մեզի.

Մեզ.

Մենէ.

Մեզմով.

Բ. Դ Ե Մ Ք

Եզակի

Ա. Դու.

Ս. Քո.

Տ. Քեզ.

Հ. Դ Քեզ.

Բ. Ի Քէն.

Գ. Քեւ.

Դուն.

Քու.

Քեզի.

Քեզ.

Քենէ.

Քեզմով.

Յոքնակի

Ա. Դուք.

Ս. Ձեր.

Տ. Ձեզ.

Հ. Դ Ձեզ.

Բ. Ի Ձէնջ.

Գ. Ձեօք.

Դուք.

Ձեր.

Ձեզի.

Ձեզ.

Ձենէ.

Ձեզմով.

Գ. Դ Ե Մ Ք

Եզակի

Ա. Նա.

Ս. Նորա.

Ան.

Անոր.

Օ.

Օնա.

Պէն.

Պէնի.

Պէնի.

Պէնի.

Պէն.

Պէնի.

Պէնի.

Պէնի.

Պէնի.

Պէնի.

Եզակի	Յոքնակի
Ո. Այդ, առ, շ.	Այդք, այդքիկ.
Ս. Այդը, այդորիկ.	Այդց, այդցիկ.
Տ. Այդմ, այդմիկ.	Այդց, այդցիկ.
Հ. չԱյդ.	չԱյդ, չայդոսիկ.
Բ. յԱյդմ, յայդմանէ.	յԱյդց, յայդցանէ.
Գ. Այդու, այդուիկ.	Այդու, այդուքիւք.

Եզակի	Յոքնակի
Ո. Այն, ան. օ.	Այնք. այնքիկ.
Ս. Այնը, այնորիկ.	Այնց, այնցիկ.
Տ. Այնմ, այնմիկ.	Այնց, այնցիկ.
Հ. չԱյն.	չԱյնս, չայնոսիկ.
Բ. յԱյնմ, յայնմանէ.	յԱյնց, յայնցանէ.
Գ. Այնու, այնուիկ.	Այնու, այնուքիւք.

63. Հ. Յուցականներն ի՞նչպէս կը գործածուին :

Պ. Յուցականներն, իբրեւ ածական, գոյականէն թէ՛ առաջ և թէ՛ ետքը գրուելով անոր հետ մէկտեղ կը հղովին : Եթէ առաջ գրուին՝ կարճ հղովները կը գործածուին, եթէ ետքը գրուին՝ երկայնները, և անատեն գոյականին վրայ «, ր, ն, գիւրերը կ'աւելցուին. զոր օրինակ .

ԱՌԱՋ ԴՐՈՒՄԸ

Եզակի	Յոքնակի
Ո. Այս տուն.	Այս տունք.
Ս. Այսր տան.	Այսց տանց.
Տ. Այսմ տան.	Այսց տանց.
Հ. չԱյս տուն.	չԱյս տունս.
Բ. յԱյսմ տանէ.	յԱյսց տանց.
Գ. Այսու տամբ.	Այսու տամբք.

Եզակի	Յոքնակի
Ո. Այդ տուն.	Այդ տունք.
Ս. Այդր տան.	Այդց տանց.
Տ. Այդմ տան.	Այդց տանց.
Հ. չԱյդ տուն.	չԱյդ տունս.
Բ. յԱյդմ տանէ.	յԱյդց տանց.
Գ. Այդու տամբ.	Այդու տամբք.

Եզակի	Յոքնակի
Ո. Այն տուն.	Այն տունք.
Ս. Այնր տան.	Այնց տանց.
Տ. Այնմ տան.	Այնց տանց.
Հ. չԱյն տուն.	չԱյն տունս.
Բ. յԱյնմ տանէ.	յԱյնց տանց.
Գ. Այնու տամբ.	Այնու տամբք.

ՎԵՐՋԸ ԴՐՈՒՄԸ

Եզակի	Յոքնակի
Ո. Տունս այս.	Տունքս այսորիկ.
Ս. Տանս այսորիկ.	Տանցս այսոցիկ.
Տ. Տանս այսմիկ.	Տանցս այսոցիկ.
Հ. չՏունս չայս.	չՏունսս չայսոսիկ.
Բ. ՚ի Տանէս յայսմանէ.	ի Տանցս յայսցանէ.
Գ. Տամբս այսուիկ.	Տամբքս այսուքիւք.

Եզակի	Յոքնակի
Ո. Տունքս այդ.	Տունքքս այդորիկ.
Ս. Տանքս այդորիկ.	Տանցքս այդոցիկ.
Տ. Տանքս այդմիկ.	Տանցքս այդոցիկ.
Հ. չՏունքս չայդ.	չՏունքսս չայդոսիկ.
Բ. ՚ի Տանէքս յայդմանէ.	ի Տանցքս յայդցանէ.
Գ. Տամբքս այդուիկ.	Տամբքքս այդուքիւք.

Եզակիի	Յոքնակիի
Ո. Տունն այն .	Տունքն այնոքիկ .
Ս. Տանն այնորիկ .	Տանցն այնոցիկ .
Տ. Տանն այնմիկ .	Տանցն այնոցիկ .
Հ. Վ. Տունն զայն .	Վ. Տունն զայնոսիկ .
Բ. Վ. Տանէն յայնմանէ .	Վ. Տանցն յայնցանէ .
Գ. Տամբն այնուիկ .	Տամբքն այնոքիւք .

64. Հ. «, Դ, Ն գիրերն ի՞նչ են :

Պ. «, Դ, Ն գիրերն՝ այն, այդ, այն գերաւնուններուն կը ճատեալն են, և Դժ՝ Դժ՝ Դժ՝ կը կոչուին, կամ անոնց զօրութիւնն ունին :

65. Հ. Ստացական գերանունն որո՞ւք են, և ի՞նչպէս կը հոլովին :

Պ. Ստացական գերանունն են ի՞մ, քո, մեր, յեր, իւր. Ասոնք հետեւեալ կերպով կը հոլովին :

Եզակիի				
Ո. իմ .	քո .	Մեր .	Ձեր .	Իւր .
Ս. իմոյ .	քոյ , քոյոյ .	Մերոյ .	Ձերոյ .	Իւրոյ .
Տ. իմում .	քում .	Մերում .	Ձերում .	Իւրում .
Հ. զիմ .	զքո .	զՄեր .	զՁեր .	զԻւր .
Բ. յիմմէ .	՝ իքումմէ : ՝ իՄերմէ .	՝ իՁերմէ .	՝ իԻւրմէ .	
Գ. իմով .	քով , քոյով .	Մերով .	Ձերով .	Իւրով .

Յոքնակիի				
Ո. իմք .	քոք .	Մերք .	Ձերք .	Իւրք .
Ս. իմոց .	քոց , քոյոց .	Մերոց .	Ձերոց .	Իւրոց .
Տ. իմոց .	քոց , քոյոց .	Մերոց .	Ձերոց .	Իւրոց .
Հ. զիմն .	զքոյս .	զՄերս .	զՁերս .	զԻւրս .
Բ. յիմոց .	՝ իքոց , քոյոց .	՝ իՄերոց .	՝ իՁերոց .	՝ իԻւրոց .
Գ. իմովք .	քովք , քոյովք .	Մերովք .	Ձերովք .	Իւրովք .

66. Հ. Ստացականներն ալ կընա՞ն իբրեւ ածական գործածուիլ :

Պ. Ստացականներն ալ, իբրեւ ածական գործածուելով, գոյականներէն առաջ կամ ետքը կը դրուին և մէկտեղ կը հոլովին, այսպէս .

ԱՌԱՋ ԴՐՈՒԱԾ

Եզակիի	Յոքնակիի
Ո. իմ տուն .	Իմ տունք .
Ս. իմոյ տան .	Իմոց տանց .
Տ. իմում տան .	Իմոց տանց .
Հ. զիմ տուն .	Վ. իմ տունս .
Բ. յիմմէ տանէ .	Վ. իմոց տանց .
Գ. իմով տամք .	Իմովք տամք :

ԵՏՔԸ ԴՐՈՒԱԾ

Եզակիի	Յոքնակիի
Ո. Տուն իմ .	Տունք իմ .
Ս. Տան իմոյ .	Տանց իմոց .
Տ. Տան իմում .	Տանց իմոց .
Հ. Վ. Տուն իմ .	Վ. Տունս իմ .
Բ. Վ. Տանէ իմմէ .	Վ. Տանց իմոց .
Գ. Տամք իմով .	Տամքք իմովք .

Այսպէս կ'ըլլան միւս ստացականներն ալ :

67. Հ. Յարաբերական գերանունը որն է, և ի՞նչպէս կը հոլովի :

Պ. Յարաբերական գերանունն է « Դ կամ » և հետեւեալ կերպով կը հոլովի :

Եզակիի	Յոքնակիի
Ո. Որ , « .	Որ , ուք , ոյք .
Ս. Որոյ , ոյր .	Որոց , ոյց .

- Յ. Որում , ում . Որոց , այց .
 Հ. Ղոր , Ղո . Ղոր , Ղորս , զոյս .
 Բ. յՈրմէ , յուսմէ . յՈրոց , յայց .
 Գ. Որով . Որովք .

Գ Լ Ո Ւ Խ Դ .

ՆԱԽԴԻՐ ԿԱՄ ՆԱԽԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

68. Հ. Ո՞ր բառեր նախդիր կամ նախադրութիւն կ'ըսուին :

Պ. Նախդիր կամ նախադրութիւն կ'ըսուին այն բառերը որոնք , հաշվելի բառով մը , գործողութեան մը պարագաները , զոր օրինակ տեղը , ժամանակը , կերպը , պատճառը , կը ցուցնեն :

69. Հ. Նախադրութիւնները մինակ կը գործածուին :

Պ. Նախադրութիւնները մինակ չեն գործածուիր , այլ իրենցմէ ետքը բառ մը կ'ուղեն , ապա թէ ոչ իմաստ մը չեն տար . զոր օրինակ , վասն , համար . նախադրութիւն է . և առանձին իմաստ մը չի տար . բայց երբ կ'ըսեմ , վասն Աստուծոյ , Աստուծոյ համար , վասն իրոյ , սիրոյ համար , իմաստ մը կ'իմանամ :

70. Հ. Նախադրութեան քովի բառն ի՞նչ կը կոչուի :

Պ. Նախադրութեան քովի բառը նախադրութեան խնդիրը կը կոչուի , ուստի վերի օրինակներուն մէջ , Աստուծոյ , իրոյ , բառերը վասն նախադրութեան խնդիր են :

Այս տղան իր տենիկն ձի , ձիւն կէս թիւեր , կը նըստի , իւր վարժապետին հրահանին համեմար , դասը պարտադրեալ համար :

Այս խօսքին մէջ՝ ձի , ձիւն , համեմար , համար նախադրութիւն են , և նստելու գործողութեան պէտք , ժամանակը , կերպը և պարագան կը ցուցնեն :

71. Հ. Գլխաւոր նախադրութիւնները որո՞նք են :

Պ. Գլխաւոր նախադրութիւնները հետեւեալներն են՝ ի , յ , յ , շ , առ , ընդ , ըստ : Ասոնք մասնաւոր նախդիր կը կոչուին :

Դարձեալ ,

Առաջի . առջեւ . ետեւեւ , ետեւոր

Զինի } ետեւ , ետեւէն . առջեւ , առջեւոր
 Զհետ }

Ի վերայ . վրան . իսկեւեւ . իսկեւոր

Ի ներքոյ . ներքո . իջեւեւ , իջեւոր

Ի մէջ } մէջտեղ . օրհասեւ , օրհասեւոր
 Ի միջի }

Արտաքոյ . դուրս . արտաքեւ , արտաքեւոր

Յանդիման . դիմաց . քաջեւ , քաջեւոր

Ի վեր , ի վերայ քան զ . (քանէ մը) վեր . ետքեւ , ետքեւոր

Փոխանակ . տեղը . երկեւ

Յետոյ . ետին . առջեւ , առջեւոր

Յետ . ետք . տեղ

Յառաջ քան զ } (քանէ մը) առաջ . ետեւ
 Նախ քան զ }

Ի ձեռն . ձեռքով . եւ ինչ

Գաղտ . գաղտուկ . կեղծ

Հակառակ }
 Ընդդէմ } զէմ. Բարձր
 Հանդերձ . մէկտեղ . պէրապէս
 Շուրջ զ . բոլորապէս . եւրոֆէնա , եւրոֆէնա
 Մինչև 'ի }
 Մինչև ց } մինչև , . . . րէ , և
 Վասն }
 Յաղագս } համար . էլէն
 Սակս }

ԳԼՈՒԽ Ե.

Բ Ա Յ

72. Հ. Ո՞ր բառերը բայ կ'ըսուին :

Պ. Բայ կ'ըսուին այն բառերը որ ընել, ըլլալ և ըլլալի կը ցուցնեն . զոր օրինակ «իբե՛մ, կը սիրեմ» . շրջե՛մ, կը պարտիմ, բան մը ընել կը ցուցնեն . ե՛մ, եմ . հիւանդանոց, կը հիւրընդամ, բան մը ըլլալ կը ցուցնեն . «իբե՛մ, կը սիրուիմ», ըլլալի կը ցուցընեն, ուստի այս բառերը Բայ են :

73. Հ. Բայերը քանի՞ տեսակ են :

Պ. Բայերը երեք տեսակ են . Խախտ Բայ, Կերպարանաւոր Բայ, և Զեղչ Բայ :

74. Հ. Խախտ Բայը ո՞րն է :

Պ. Խախտ Բայն է ե՛մ :

75. Հ. Ներդործական բայերը ո՞րչափ են և ի՞նչ կը ցուցնեն :

Պ. Ներդործական բայերը չափ են, և ամէն ներդործական բայ իրաւորական կրնայ ունենալ :

Ներդործականը դործողութիւնն ընել կը ցուցնէ .

Իրաւորականը դործողութիւնը իրել (ըլլուիլ) կը ցուցնէ . զոր օրինակ , «իբե՛մ, կը սիրեմ», ներդործական է . «իբե՛մ, կը սիրուիմ, կրաւորական է :

76. Հ. Չէղչ բայերն ի՞նչ կը ցուցնեն :

Պ. Չէղչ բայերէն ոմանք ընել կը ցուցնեն . ինչպէս՝ շրջե՛մ, հասնե՛մ, երևա՛մ . ոմանք ալ ըլլալ կը ցուցնեն , զոր օրինակ , հիւանդանոց, հեռանի՛մ, սեռանա՛մ : Բայց չէղչ բայերը կրաւորական չեն կըրնար ունենալ :

77. Հ. Բայերն ի՞նչ ունին :

Պ. Բայերն ունին ի՛նչ, դե՛մ, Ժամանակ և Եղանակ :

78. Հ. Թիւն ի՞նչ է :

Պ. Թիւն եղակին և յօքնակին է . զոր օրինակ , «իբե՛մ, «իբե՛մ, «իբե՛մ, կը սիրեմ, կը սիրես, կը սիրէ՛ եղակի են . «իբե՛մ, «իբե՛մ, «իբե՛մ, կը սիրենք, կը սիրէք, կը սիրեն՝ յօքնակի են :

79. Հ. Դեմքը քանի՞ է :

Պ. Դեմքը երեք է, առաջին, երկրորդ, երրորդ, զոր օրինակ , «իբե՛մ, կը սիրեմ՝ առաջին դեմք է . «իբե՛մ, կը սիրես՝ երկրորդ դեմք է . «իբե՛մ կը սիրէ՛ երրորդ դեմք է : Այսպէս ալ յօքնակիին մէջ :

80. Հ. Ժամանակը քանի՞ է :

Պ. Ժամանակը բուն երեք է . Ներկայ, անցեալ, ապառնիք : Ներկայ՝ հիմակուանը կը ցուցնէ , զոր օրինակ , «իբե՛մ, կը սիրեմ՝ Ներկայ է . Անցեալ՝ անցածը կը ցուցնէ . զոր օրինակ , «իբեցի՛մ, սիրեցի՛մ՝ անցեալ է . Ապառնիք՝ դալիքը կը ցուցնէ . զոր օրինակ , «իբեցիցի՛մ, պիտի սիրեմ՝ ապառնիք է :

81. Հ. Մնացեալը քանի՞ է :

Պ. Մնացեալը երկու է, անկապար անցեալ, որ է «իբեի, կը սերէի. և կապարեալ անցեալ, որ է «իբեյի, սիրեցի :

82. Հ. Եղանակը քանի՞ է :

Պ. Եղանակը չորս է. սահմանական, հրամայական, սպորադասական և լեզբայ :

83. Հ. Դիմաւոր բայն ի՞նչ է .

Պ. Սահմանականը, հրամայականը և սպորադասականը դէմք ունին, և դիմաւոր բայ կը կոչուին . իսկ լեզբայը դէմք չունի, ուստի և անդէմբայ կը կոչուի :

84. Հ. Դերբայը քանի՞ է :

Պ. Դերբայը երեք է. աներեւոյթ, անցեալ ընդունելութիւն և ապառնի ընդունելութիւն . զոր օրինակ, «իբեւ աներեւոյթ է. «իբեալ անցեալ ընդունելութիւն. «իբեւայ «իբեի՝ ապառնի ընդունելութիւն :

85. Հ. Բայի մը թիւը, դէմքը, ևայլն, ի՞նչպէս կը ճանչցուին :

Պ. Բայի մը ինչ թիւ, ինչ դէմք, ինչ ժամանակ և ի՞նչ եղանակ ըլլալը՝ բային վերջաւորութեանը փոխութիւն կը ճանչցուի :

86. Հ. Այս փոփոխութեան ի՞նչ կըսուի :

Պ. Թիւ, դէմք, ժամանակ և եղանակ ցուցնելու համար բային վերջաւորութեանը փոխութիւն՝ լծորդութիւն կ'ըսուի :

87. Հ. Լծորդութիւնը քանի՞ է :

Պ. Լծորդութիւնը չորս է : Բայերէն ոմանք ի՞նչ կը վերջաւորին, զոր օրինակ, սիրեմ, հատանիմ .

ոմանք ի՞նչ կը վերջաւորին, զոր օրինակ, խօսիմ, ուսանիմ . ոմանք ա՛ն կը վերջաւորին, զոր օրինակ . աղամ, խոստանամ . ոմանք ալ ո՛ւմ կը վերջաւորին, զոր օրինակ, թողում, ընթեռնում :

88. Հ. Կանոնաւոր բայերը ո՞րչափ են :

Պ. Բայերուն մեծ մասը կանոնաւոր է, ոմանք ալ անկանոն են :

89. Հ. Էական բայն ի՞նչպէս կը խոնարհի :

Պ. Էական բայը կը խոնարհի հետեւեալ կերպով :

Սահմանական եղանակ, ներկայ

	Եզակի	
Ա. Դեմք Եմ .	Եմ .	Պէն էմ
Բ. « Ես .	Ես .	Սեն «ն
Գ. « Է .	Է .	Օ որդ
	Յորմակի	
Ա. Դեմք Եմք .	Եմք .	Պէն էլ
Բ. « Էք .	Էք .	Սեն «նէ
Գ. « Են .	Են .	Օնւր որդ

Անցեալ անկատար

	Եզակի	
Ա. Դեմք Էի .	Էի .	Պէն էրիմ
Բ. « Էիր .	Էիր .	Սեն էրին
Գ. « Էր .	Էր .	Օ էրի
	Յորմակի	
Ա. Դեմք Էաք .	Էինք .	Պէն էրիմ
Բ. « Էիք .	Էիք .	Սեն էրինէ
Գ. « Էին .	Էին .	Օնւր էրինէ

Անցեալ կատարեալ

Եզակի

Ա. Դէժ	Եղէ .	Եղայ .	Օլորո՞՞
Բ. «	Եղեր .	Եղար .	Օլորո՞ն
Գ. «	Եղեւ .	Եղաւ .	Օլորո՞ւ
Յոքնակի			
Ա. Դէժ	Եղաք .	Եղանք .	Օլորո՞ք
Բ. «	Եղէք .	Եղաք .	Օլորո՞նք
Գ. «	Եղեն .	Եղան .	Օլորո՞ւք

Ապառնի

Եզակի

Ա. Դէժ	Եղէց .	Պիտի ըլլամ .	Օլորո՞՞
Բ. «	Եղիցիս .	Պիտի ըլլաս .	Օլորո՞ն
Գ. «	Եղիցի .	Պիտի ըլլայ .	Օլորո՞ւ

Յոքնակի

Ա. Դէժ	Եղիցուք .	Պիտի ըլլանք .	Օլորո՞՞
Բ. «	Եղիցիք .	Պիտի ըլլաք .	Օլորո՞նք
Գ. «	Եղիցին .	Պիտի ըլլան .	Օլորո՞ւք

Հրամայական եղանակ

Եզակի

Բ. Դէժ	Լեր , լիջիր ,	Եղեր ,	Օլ
	Լինիջիր .		
	Մի լինիր .	Մի ըլլար ,	Օլո՞

Յոքնակի

Բ. Դէժ	Լերուք , եղե- րուք , լիջիք .	Եղէք	Օլո՞ն
	Մի լինիք .	Մի ըլլաք ,	Օլորո՞ն

Ստորադասական եղանակ

Եզակի

Ա. Դէժ	Իցեմ .	Ըլլամ .	Օլորո՞՞
Բ. «	Իցես .	Ըլլաս .	Օլորո՞ն
Գ. «	Իցէ .	Ըլլայ .	Օլորո՞ւ

Յոքնակի

Ա. Դէժ	Իցե՞մք .	Ըլլանք .	Օլորո՞՞
Բ. «	Իցե՞ք .	Ըլլաք .	Օլորո՞նք
Գ. «	Իցեն .	Ըլլան .	Օլորո՞ւք

Անբերայ

Անբեր .	Լինել .	Ըլլալ .	Օլորո՞՞
---------	---------	---------	---------

Անցեալ ընդունելութիւն

Անբեր .	Լեալ , եղեալ , եղած ,	Օլորո՞՞
---------	-----------------------	---------

Ապառնի ընդունելութիւն

Անբեր .	Լինելոց .	Ըլլալու .	Օլորո՞՞
---------	-----------	-----------	---------

90 . Հ . Ա . լծորդութեան «իբէ՛՛ Բային ներդոր-
ծականը ի՞նչպէս կը խոնարհի :

Պ . Ա . լծորդութեան «իբէ՛՛ Բային ներ-
դործականը հետեւեալ կերպով կը խոնարհի :

Սահմանական եղանակ ներկայ

Եզակի

Ա. Դէժ	Սիրեմ .	Կը սիրեմ .	Սեփե՛՛
Բ. «	Սիրես .	Կը սիրես .	Սեփե՛ն
Գ. «	Սիրէ .	Կը սիրէ .	Սեփե՛ր

Յոքնակի

Ա. Դէժ	Սիրեմք .	Կը սիրենք .	Սեփե՛ք
Բ. «	Սիրէք .	Կը սիրէք .	Սեփե՛նք
Գ. «	Սիրեն .	Կը սիրեն .	Սեփե՛նք

Անցեալ անկատար

Եզակի

Ա. Դէժ	Սիր-էն ,	Կը սիրէի ,	Սէ՛վեր ի՞րէ՛ժ
Բ. «	Սիր-էնը .	Կը սիրէիր ,	Սէ՛վեր ի՞րէ՛ն
Գ. «	Սիր-էր ,	Կը սիրէր ,	Սէ՛վեր ի՞րէ՛ն

Յոքնակի

Ա. Դէժ	Սիր-էստ ,	Կը սիրէի՛նք ,	Սէ՛վեր ի՞րէ՛ժ
Բ. «	Սիր-էնէ ,	Կը սիրէի՛ք ,	Սէ՛վեր ի՞րէ՛նէն
Գ. «	Սիր-էնն ,	Կը սիրէի՛ն ,	Սէ՛վեր ի՞րէ՛նէն

Անցեալ կատարեալ

Եզակի

Ա. Դէժ	Սիր-էցն .	Սիրեցի ,	Սէ՛վրէ՛ժ
Բ. «	Սիր-էցեր	Սիրեցիր ,	Սէ՛վրէ՛ն
Գ. «	Սիր-էաց ,	Սիրեց ,	Սէ՛վրէ՛ն

Յոքնակի

Ա. Դէժ	Սիր-էցստ ,	Սիրեցի՛նք ,	Սէ՛վրէ՛ժ
Բ. «	Սիր-էցէ ,	Սիրեցի՛ք ,	Սէ՛վրէ՛նէն
Գ. «	Սիր-էցնն ,	Սիրեցի՛ն ,	Սէ՛վրէ՛նէն

Ապառնի

Եզակի

Ա. Դէժ	Սիր-էցնց ,	Պիտի սիրեմ ,	Սէ՛վէ՛ճէն՛ժ
Բ. «	Սիր-էացես ,	Պիտի սիրես ,	Սէ՛վէ՛ճէն՛ն
Գ. «	Սիր-էացե ,	Պիտի սիրէ ,	Սէ՛վէ՛ճէն՛

Յոքնակի

Ա. Դէժ	Սիր-էացստ ,	Պիտի սիրենք ,	Սէ՛վէ՛ճէն՛ն
Բ. «	Սիր-էացէս ,	Պիտի սիրէք ,	Սէ՛վէ՛ճէն՛նէն
Գ. «	Սիր-էացեն ,	Պիտի սիրեն ,	Սէ՛վէ՛ճէն՛ն

Հրամայական եղանակ

Եզակի

Բ. Դէժ	Սիր-եա , սիր-	Սէ՛վ
	ե՛ցեր , սիրէ ,	Սէ՛վէ
	Մի սիր-եր	Մի սիրեր ,

Յոքնակի

Բ. Դէժ	Սիր-եցէս , սիր-	Սէ՛վն
	ե՛ցէս , սիրեցէք ,	Սէ՛վէն
	Մի սիր-էս ,	Մի սիրէք ,

Ստորադասական եղանակ

Եզակի

Ա. Դէժ	Սիր-իցե՛ժ	Սիրեմ ,	Սէ՛վի՛ժ
Բ. «	Սիր-իցե՛ս	Սիրես ,	Սէ՛վի՛ն
Գ. «	Սիր-իցե՛ն	Սիրէ ,	Սէ՛վի՛ն

Յոքնակի

Ա. Դէժ	Սիր-իցե՛ժ	Սիրենք ,	Սէ՛վի՛ժ
Բ. «	Սիր-իցէ՛ս	Սիրէք ,	Սէ՛վի՛նէն
Գ. «	Սիր-իցեն՛	Սիրեն ,	Սէ՛վի՛նէն

Աներեւոյթ

Անդէ՛ժ	Սիր-ել ,	Սիրել ,	Սէ՛վէ՛ժ
--------	----------	---------	---------

Անցեալ ընդունելութիւն

Անդէ՛ժ	Սիր-եալ ,	Սիրած ,	Սէ՛վէ՛ճ
--------	-----------	---------	---------

Ապառնի ընդունելութիւն

Անդէ՛ժ	Սիր-ելց	Սիրելու ,	Սէ՛վէ՛ճ
Ասոր պէս կը խոնարհի ամէն է՛՛ վերջաւոր-			
ուած կանոնաւոր բայ , ինչպէս			

Ներգործական

Ազատ-է՛մ ,	Ազատել ,	Գաւազան-է՛մ
Փակ-է՛մ ,	Գոցել ,	Գաւազան-է՛մ
Գան-է՛մ ,	Ծածկել ,	Տեւոյ՛ն

Զեզոք

Ամաչ-է՛մ ,	Ամչնալ ,	Ուրախ-է՛մ
Գոչ-է՛մ ,	Գոչել ,	Պաշտօն-է՛մ
Ննջ-է՛մ ,	Քննալ ,	Ուրախ-է՛մ

91. Հ. Ա. Ըծորդութեան պիտի բային կրաւորա-
կանն ի՞նչպէս կը խոնարհի :

Պ. Ա. Ըծորդութեան պիտի բային կրաւորա-
կանը հետեւեալ կերպով կը խոնարհի :

Սանմանական եղանակ . Գերկայ

Եզակի

Ա. Դէ՛մ	Սիր-է՛մ .	Կը սիրուիմ .	Սէ՛վեմ
Բ. »	Սիր-է՛ս .	Կը սիրուիս .	Սէ՛վես
Գ. »	Սիր-է՛ն .	Կը սիրուի .	Սէ՛վեն

Յոքնակի

Ա. Դէ՛մ	Սիր-է՛մ .	Կը սիրուինք .	Սէ՛վենք
Բ. »	Սիր-է՛ք .	Կը սիրուիք .	Սէ՛վեք
Գ. »	Սիր-է՛ն .	Կը սիրուին .	Սէ՛վենք

Անցեալ անկատար

Եզակի

Ա. Դէ՛մ	Սիր-է՛ի .	Կը սիրուէի .	Սէ՛վեի
Բ. »	Սիր-է՛իր .	Կը սիրուէիր .	Սէ՛վեիր
Գ. »	Սիր-է՛ր .	Կը սիրուէր .	Սէ՛վեր

Յոքնակի

Ա. Դէ՛մ	Սիր-է՛մ .	Կը սիրուէինք .	Սէ՛վեինք
Բ. »	Սիր-է՛ք .	Կը սիրուէիք .	Սէ՛վեիք
Գ. »	Սիր-է՛ն .	Կը սիրուէին .	Սէ՛վեինք

Անցեալ կատարեալ

Եզակի

Ա. Դէ՛մ	Սիր-եցայ .	Սիրուեցայ .	Սէ՛վեայ
Բ. »	Սիր-եցար .	Սիրուեցար .	Սէ՛վար
Գ. »	Սիր-եցաւ .	Սիրուեցաւ .	Սէ՛վաւ

Յոքնակի

Ա. Դէ՛մ	Սիր-եցաւ .	Սիրուեցանք .	Սէ՛վանք
Բ. »	Սիր-եցաք .	Սիրուեցաք .	Սէ՛վաք
Գ. »	Սիր-եցան .	Սիրուեցան .	Սէ՛վանք

Ապառ. Գի

Եզակի

Ա. Դէ՛մ	Սիր-եցայց .	Պիտի սիրուիմ .	Սէ՛վեցայց
Բ. »	Սիր-եցաքց .	Պիտի սիրուիս .	Սէ՛վեցաքց
Գ. »	Սիր-եցանց .	Պիտի սիրուի .	Սէ՛վեցանց

Յոքնակի

Ա. Դէ՛մ	Սիր-եցաւք .	Պիտի սիրուինք .	Սէ՛վեցանք
Բ. »	Սիր-եցաք .	Պիտի սիրուիք .	Սէ՛վեցաք
Գ. »	Սիր-եցանք .	Պիտի սիրուին .	Սէ՛վեցանք

Հրամայական եղանակ

Եզակի

Բ. Դէ՛մ	Սիր-եց .	Սիրուէ .	Սէ՛վէ
	Սիր-եցի .	Սիրուիր .	Սէ՛վի

Յոքնակի

Բ. Դէ՛մ	Սիր-եցաւք .	Սիրուեցէք .	Սէ՛վեք
	Սիր-եցիք .	Սիրուիք .	Սէ՛վեք

Ստորագրասական եղանակ

Եզակի

Ա. Դեմ Սիր-էջէ՛մ .	Սիրու-իմ .	Սէ-վէ-լէ-յէ՛մ :
Բ. « Սիր-էջէ՛ս .	Սիրու-իս .	Սէ-վէ-լէ-սէ՛ն :
Գ. « Սիր-էջէ՛ն .	Սիրու-ի .	Սէ-վէ-լէ-ն :

Յոքնակի

Ա. Դեմ Սիր-էջէ՛մ .	Սիրու-ինք .	Սէ-վէ-լէ-յէ՛մ :
Բ. « Սիր-էջէ՛ս .	Սիրու-իք .	Սէ-վէ-լէ-սէ՛ն :
Գ. « Սիր-էջէ՛ն .	Սիրու-ին .	Սէ-վէ-լէ-նէ՛ր :

Անգեղոյք

Ան-դէ՛մ Սիր-եւ .	Սիրու-իւ .	Սէ-վէ-լ-ե՛մ :
------------------	------------	---------------

Անցեալ ընդունելութիւն

Ան-դէ՛մ Սիր-եւ .	Սիրու-ած .	Սէ-վէ-լ-ե՛ն :
------------------	------------	---------------

Ապառնի ընդունելութիւն

Ան-դէ՛մ Սիր-եւ .	Սիրու-իւ .	Սէ-վէ-լ-ե՛մ :
------------------	------------	---------------

92. Հ. Ա. Ըծորդու-թեան հապառնէ՛մ ըային ներ-

գործականն ի՞նչպէս կը խոնարհի :

Պ. Ա. Ըծորդու-թեան հապառնէ՛մ ըային ներ-

գործականը կը խոնարհի այսպէս :

Հատ-անէ՛մ .	Կը կտրեմ .	Քէ-սէ-րէ՛մ :
Հատ-անե՛ս .	Կը կտրես .	Քէ-սէ-ր-սէ՛ն :
Հատ-անե՛ն .	Կը կտրէ .	Քէ-սէ-ր .
Հատ-անե՛մ .	Կը կտրենք .	Քէ-սէ-ր-սէ՛ն :
Հատ-անե՛ս .	Կը կտրէք .	Քէ-սէ-ր-սէ՛ն :
Հատ-անե՛ն .	Կը կտրեն .	Քէ-սէ-ր-սէ՛ն :

Անցեալ անկատար

Հատ-անե՛ն .	Կը կտրէի .	Քէ-սէ-ր էրէ՛մ :
Հատ-անե՛ն .	Կը կտրէիր .	Քէ-սէ-ր էրէ՛ն :

Հատ-անէ՛ր .	Կը կտրէր .	Քէ-սէ-ր էրէ՛ն :
Հատ-անե՛ս .	Կը կտրէինք .	Քէ-սէ-ր էրէ՛ն :
Հատ-անե՛ն .	Կը կտրէիք .	Քէ-սէ-ր էրէ՛ն :
Հատ-անե՛ն .	Կը կտրէին .	Քէ-սէ-ր էրէ՛ն :

Անցեալ կատարեալ

Հատ-է .	Կտրեցի .	Քէ-սէ-րէ՛մ :
Հատ-եր .	Կտրեցիր .	Քէ-սէ-րէ՛ն :
Հատ , ե-հատ .	Կտրեց .	Քէ-սէ-րէ՛ն :
Հատ-ս .	Կտրեցինք .	Քէ-սէ-րէ՛ն :
Հատ-էս .	Կտրեցիք .	Քէ-սէ-րէ՛ն :
Հատ-են .	Կտրեցին .	Քէ-սէ-րէ՛ն :

Ապառնի

Հատ-էն .	Պիտի կտրեմ .	Քէ-սէ-րէ՛ն :
Հատ-ցե՛ս .	Պիտի կտրես .	Քէ-սէ-րէ՛ն :
Հատ-ցե՛ն .	Պիտի կտրէ .	Քէ-սէ-րէ՛ն :
Հատ-ցս-ս .	Պիտի կտրենք .	Քէ-սէ-րէ՛ն :
Հատ-ցէ՛ս .	Պիտի կտրէք .	Քէ-սէ-րէ՛ն :
Հատ-ցեն .	Պիտի կտրեն .	Քէ-սէ-րէ՛ն :

Հրամայական եղանակ

Հատ , հատ-ջէ՛ր .	Կտրէ .	Քէ-ս .
հատ-անջէ՛ր .	Կտրես .	Քէ-ս-ն .
Մի հատ-աներ .	Կտրէր .	Քէ-ս-ն .
Հատ-էս , հատ-ջէ՛ս .	Կտրեցէք .	Քէ-ս-ն .
հատ-անջէ՛ս .	Կտրէք .	Քէ-ս-ն .
Մի հատ-անէս .	Կտրէր .	Քէ-ս-ն .

Ստորագրասական եղանակ

Հատ-անջէ՛մ .	Կտրեմ .	Քէ-սէ-րէ՛մ :
Հատ-անջէ՛ս .	Կտրես .	Քէ-սէ-րէ՛ն :
Հատ-անջէ՛ն .	Կտրէ .	Քէ-ս-ն .
Հատ-անջէ՛մ .	Կտրենք .	Քէ-սէ-րէ՛ն :

Հատ-անէցեւ .	Կարէք .	Քէ-նէ-նէշ
Հատ-անէցեւն .	Կարեն .	Քէ-նէ-նէշ
	Անգրեւոյք	
Հատ-անէւ .	Կարել .	Քէ-նէ-նէ
	Անգեալ ընդունելութիւն	
Հատ-եւ .	Կարած .	Քէ-նէ-նէ
	Ապառնի ընդունելութիւն	
Հատ-անէւ .	Կարելու .	Քէ-նէ-նէ

Ներգործական

Տես-անէս .	Տեսնել .	Կէ-նէ-նէ
Բեկ-անէս .	Կտորել .	Գը-նէ-նէ
Արկ-անէս .	Դնել .	Գ-նէ-նէ

Զեգոր

Անց-անէս .	Անցնիլ .	Կէ-նէ-նէ
Հաս-անէս .	Հասնիլ .	Նէ-նէ-նէ
Նլ-անէս .	Նլնել .	Զը-նէ-նէ

93 . Հ . Հապանէս ին կրաւորականն ի նշակէս կը
խոնարհի :
Պ . Հապանէս ին կրաւորականը կը խոնարհի
այսպէս .

Սահմանական, Գերկալ

Հատ-անէս .	Կը կտրուիմ .	Քէ-նէ-նէ
Հատ-անէս .	Կը կտրուիս .	Քէ-նէ-նէ
Հատ-անէս .	Կը կտրուի .	Քէ-նէ-նէ
Հատ-անէս .	Կը կտրուինք .	Քէ-նէ-նէ
Հատ-անէս .	Կը կտրուիք .	Քէ-նէ-նէ
Հատ-անէս .	Կը կտրուին .	Քէ-նէ-նէ

Անգեալ անկատար

Հատ-անէս .	Կը կտրուէի .	Քէ-նէ-նէ
Հատ-անէս .	Կը կտրուիր .	Քէ-նէ-նէ
Հատ-անէս .	Կը կտրուէր .	Քէ-նէ-նէ
Հատ-անէս .	Կը կտրուէինք .	Քէ-նէ-նէ
Հատ-անէս .	Կը կտրուէիք .	Քէ-նէ-նէ
Հատ-անէս .	Կը կտրուէին .	Քէ-նէ-նէ

Անգեալ կատարեալ

Հատ-այ .	Կարուեցայ .	Քէ-նէ-նէ
Հատ-ար .	Կարուեցար .	Քէ-նէ-նէ
Հատ-ա .	Կարուեցաւ .	Քէ-նէ-նէ
Հատ-ա .	Կարուեցանք .	Քէ-նէ-նէ
Հատ-այ .	Կարուեցաք .	Քէ-նէ-նէ
Հատ-ան .	Կարուեցան .	Քէ-նէ-նէ

Ապառնի

Հատ-այ .	Պիտի կտրուիմ .	Քէ-նէ-նէ
Հատ-յե .	Պիտի կտրուիս .	Քէ-նէ-նէ
Հատ-յե .	Պիտի կտրուի .	Քէ-նէ-նէ
Հատ-յե .	Պիտի կտրուինք .	Քէ-նէ-նէ
Հատ-յե .	Պիտի կտրուիք .	Քէ-նէ-նէ
Հատ-յե .	Պիտի կտրուին .	Քէ-նէ-նէ

Հրամայական

Հատ-ի .	Կտրուէ .	Քէ-նէ
Մի հատ-անէր .	Մի կտրուիր .	Քէ-նէ
Հատ-ար-ա .	Կտրուեցէք .	Քէ-նէ
Մի հատ-անէս .	Մի կտրուիք .	Քէ-նէ

Ստորադասական եղանակ

Հատ-անէս .	Կտրուիմ .	Քէ-նէ-նէ
Հատ-անէս .	Կտրուիս .	Քէ-նէ-նէ
Հատ-անէս .	Կտրուի .	Քէ-նէ-նէ

Հատ-անէցնէ՛ .	Կտրու-ինք .	Քե-նէ-նէ՛
Հատ-անէցնէ՛ .	Կտրու-իք .	Քե-նէ-նէ-նէ՛
Հատ-անէցնէ՛ .	Կտրու-ին .	Քե-նէ-նէ-նէ՛

Անքեւոյք

Հատ-անէ-լ .	Կտրու-իլ .	Քե-նէ-նէ-+
-------------	------------	------------

Անցեալ ընդունելութիւն

Հատ-եալ .	Կտրուած .	Քե-նէ-նէ-լ
-----------	-----------	------------

Ապառնի ընդունելութիւն

Հատ-անէ-ի .	Կտրու-ելու .	Քե-նէ-նէ-+
-------------	--------------	------------

94. Հ. Բ. Ըծորդ-ութեան խօսի՛մ բայն ի՞նչպէս
կը խոնարհի :

Պ. Բ. Ըծորդ-ութեան խօսի՛մ բայը կը խո-
նարհի այսպէս .

Սահմանական եղանակ, ներկայ

Խօս-ի՛մ .	Կը խօսիմ .	Սե-յը-նէ-մ
Խօս-ի՛ս .	Կը խօսիս .	Սե-յը-նէ-ն
Խօս-ի՛ .	Կը խօսի .	Սե-յը-նէ-ր
Խօս-ի՛մք .	Կը խօսինք .	Սե-յը-նէ-լ
Խօս-ի՛ք .	Կը խօսիք .	Սե-յը-նէ-նէ-լ
Խօս-ին .	Կը խօսին .	Սե-յը-նէ-ր

Անցեալ անկառար

Խօս-ե-ի .	Կը խօսէի .	Սե-յը-նէ-ի
Խօս-ե-իք .	Կը խօսէիք .	Սե-յը-նէ-իք
Խօս-ե-ր .	Կը խօսէր .	Սե-յը-նէ-ի
Խօս-ե-մք .	Կը խօսէինք .	Սե-յը-նէ-իք
Խօս-ե-իք .	Կը խօսէիք .	Սե-յը-նէ-իք
Խօս-ե-ին .	Կը խօսէին .	Սե-յը-նէ-իք

Անցեալ կատարեալ

Խօս-ե-ցայ .	Խօսեցայ .	Սե-յը-նէ-ի
Խօս-ե-ցար .	Խօսեցար .	Սե-յը-նէ-իք

Խօս-ե-ցաւ .	Խօսեցաւ .	Սե-յը-նէ-ի
Խօս-ե-ցաք .	Խօսեցաք .	Սե-յը-նէ-իք
Խօս-ե-ցայ .	Խօսեցայ .	Սե-յը-նէ-ի
Խօս-ե-ցան .	Խօսեցան .	Սե-յը-նէ-իք

Ապառնի

Խօս-ե-ցայ .	Պիտի խօսիմ .	Սե-յը-նէ-նէ-ի
Խօս-ե-ցան .	Պիտի խօսիս .	Սե-յը-նէ-նէ-ն
Խօս-ե-ցի .	Պիտի խօսի .	Սե-յը-նէ-նէ-ր
Խօս-ե-ցաւք .	Պիտի խօսինք .	Սե-յը-նէ-նէ-լ
Խօս-ե-ցիք .	Պիտի խօսիք .	Սե-յը-նէ-նէ-նէ-լ
Խօս-ե-ցին .	Պիտի խօսին .	Սե-յը-նէ-նէ-ր

Հրամայական

Խօս-ե-ցայ , Խօս- ե-ցիք .	Խօսէ .	Սե-յը-նէ
Մի խօս-ե-ր .	Մի խօսիք .	Սե-յը-նէ-իք
Խօս-ե-ցաւք , Խօս-ե-ցիք .	Խօսեցէք .	Սե-յը-նէ-լ
Մի խօս-ե-ք .	Մի խօսիք .	Սե-յը-նէ-իք

Ստորադասական

Խօս-ե-ցիմ .	Խօսիմ .	Սե-յը-նէ-մ
Խօս-ե-ցիս .	Խօսիս .	Սե-յը-նէ-ն
Խօս-ե-ցի .	Խօսի .	Սե-յը-նէ-ր
Խօս-ե-ցիմք .	Խօսինք .	Սե-յը-նէ-լ
Խօս-ե-ցիք .	Խօսիք .	Սե-յը-նէ-նէ-լ
Խօս-ե-ցին .	Խօսին .	Սե-յը-նէ-ր

Անքեւոյք

Խօս-ե-լ .	Խօսիլ .	Սե-յը-նէ-լ
-----------	---------	------------

Անցեալ ընդունելութիւն

Խօս-ե-ալ .	Խօսած .	Սե-յը-նէ-լ
------------	---------	------------

Ապառնի ընդունելութիւն

Խօս-էւոյ .	Խօսելու .	Սեօյլէյէճէ+
	Ներգործական	
Բարբառ-ի՛ .	Խօսիլ .	Սեօյլէ՛տ+
Խօստովան-ի՛ .	Խօստովանիլ .	Խօր-աբ էլ՛տ+
Համար-ի՛ .	Համարել . Համարիլ .	Սայ՛աբ
	Ձեզոր	
Աշխատ-ի՛ .	Աշխատիլ .	Չալլա՛ւ
Երեւ-ի՛ .	Երեւիլ .	Կօրէն-տէ+
Դադար-ի՛ .	Դադարիլ .	Տոր՛աբ

95. Հ. Բ. լծորդուծեան ուսանի՛ք բայն ի՛նչպէս
կը խոնարհի :

Պ. Բ. լծորդուծեան ուսանի՛ք բայը կը խո-
նարհի այսպէս .

Սահմանական եղանակ, ներկայ		
Ուս-անի՛ .	Կը սորվի՛մ .	Էօյրէնէրէ՛
Ուս-անի՛ս .	Կը սորվի՛ս .	Էօյրէնէրէն-
Ուս-անի՛ .	Կը սորվի՛ .	Էօյրէնէր
Ուս-անի՛ք .	Կը սորվի՛նք .	Էօյրէնէրէդ
Ուս-անի՛ք .	Կը սորվի՛ք .	Էօյրէնէրէնէդ
Ուս-անին .	Կը սորվին .	Էօյրէնէրէր
Անցեալ անկատար		
Ուս-անի՛ի .	Կը սորվի՛ի .	Էօյրէնէր էտի՛
Ուս-անի՛իր .	Կը սորվի՛իր .	Էօյրէնէր էտին-
Ուս-անի՛ր .	Կը սորվի՛ր .	Էօյրէնէր էտի՛
Ուս-անի՛ք .	Կը սորվի՛նք .	Էօյրէնէր էտի՛ք
Ուս-անի՛ք .	Կը սորվի՛ք .	Էօյրէնէր էտինէդ
Ուս-անի՛ն .	Կը սորվին .	Էօյրէնէր էտինէր

Անցեալ կատարեալ

Ուս-այ .	Սորվեցայ .	Էօյրէնտի՛
Ուս-ար .	Սորվեցար .	Էօյրէնտին-
Ուս-աւ .	Սորվեցաւ .	Էօյրէնտի՛
Ուս-աք .	Սորվեցանք .	Էօյրէնտի՛ք
Ուս-այք .	Սորվեցաք .	Էօյրէնտինէդ
Ուս-ան .	Սորվեցան .	Էօյրէնտի՛ր
Ապառնի		
Ուս-այոյ .	Պիտի սորվի՛մ .	Էօյրէնէնէյի՛
Ուս-ցիս .	Պիտի սորվի՛ս .	Էօյրէնէնէս-տին-
Ուս-ցի .	Պիտի սորվի՛ .	Էօյրէնէնէ+
Ուս-ցիք .	Պիտի սորվինք .	Էօյրէնէնէդ
Ուս-ցիք .	Պիտի սորվի՛ք .	Էօյրէնէնէք-տինէդ
Ուս-ցին .	Պիտի սորվին .	Էօյրէնէնէրէր

Հրամայական

Ուս-իք , ուս-ըիք ,		
ուս-անի՛ք .	Սորվէ .	Էօյրէն
Մի ուս-անիք .	Մի սորվիր .	Էօյրէնտի՛
Ուս-աբոք , ուս-		
ջիք , ուս-անի՛ք .	Սորվեցէք .	Էօյրէնին
Մի ուս-անիք .	Մի սորվիք .	Էօյրէնտի՛ք
Ստորադասական		
Ուս-անիցի՛ .	Սորվի՛մ .	Էօյրէնէյի՛
Ուս-անիցի՛ս .	Սորվի՛ս .	Էօյրէնէն-
Ուս-անիցի՛ .	Սորվի՛ .	Էօյրէնէն-
Ուս-անիցի՛ք .	Սորվինք .	Էօյրէնէնէ՛
Ուս-անիցի՛ք .	Սորվի՛ք .	Էօյրէնէնէնէդ
Ուս-անիցին .	Սորվին .	Էօյրէնէնէրէր
Աներևոյր		
Ուս-անել .	Սորվիլ .	Էօյրէնտի՛ք

Անցեալ ընդունելութիւն

Ուս-էս . Սորված . Էջերէնֆէշ

Ապառնի ընդունելութիւն

Ուս-անէլ . Սորվելու . Էջերէնֆէշ

Ներգործական

Ագ-անէ . Հազնիլ . Կէյֆէ

Մն-անէ . Մնանիլ . Տողոբֆ

Սկս-անէ . Սկսիլ . Պաշտֆ

Ձեզոք

Անկ-անէ . Իյնալ . Տէշէ

Մեռ-անէ . Մեռնիլ . Էջերէ

Մն-անէ . Մնանիլ . Պէշէ

96. Հ. Բ. լծորդութեան ի՛ն և անի՛ն վերջաւորած ներգործական բայերուն կրաւորականն ի՞նչպէս է :

Պ. Ի՛ն և անի՛ն վերջաւորած ներգործական բայերուն կրաւորականն ներգործականին հետնոյն է . այս պատճառաւ այս բայերը հասարակ բայ կոչուած են : Զոր օրինակ , խօսի՛ն , ուսանի՛ն , թէ՛ ինչու , ինչու , և թէ՛ ինչու , ինչու , ինչու , ինչու , կը նշանակեն :

97. Հ. Գ. լծորդութեան ազմ բային ներգործականն ի՞նչպէս կը խոնարհի :

Պ. Գ. լծորդութեան ազմ բային ներգործականը կը խոնարհի այսպէս :

Սահմանական եղանակ , ներկայ

Ագ- . Կ'աղամ . Ինչե-տէ-տէ

Ագ- . Կ'աղաս . Ինչե-տէ-տէ-տէ

Ագ- . Կ'աղայ . Ինչե-տէ-տէ

Ագ- . Կ'աղանք . Ինչե-տէ-տէ-տէ

Ագ- . Կ'աղաք . Ինչե-տէ-տէ-տէ-տէ

Ագ- . Կ'աղան . Ինչե-տէ-տէ-տէ-տէ

Անցեալ անկատար

Ագ- . Կ'աղայի . Ինչե-տէ-տէ-տէ

Ագ- . Կ'աղայիլ . Ինչե-տէ-տէ-տէ-տէ

Ագ- . Կ'աղար . Ինչե-տէ-տէ-տէ-տէ

Ագ- . Կ'աղայինք . Ինչե-տէ-տէ-տէ-տէ-տէ

Ագ- . Կ'աղայիք . Ինչե-տէ-տէ-տէ-տէ-տէ-տէ

Ագ- . Կ'աղային . Ինչե-տէ-տէ-տէ-տէ-տէ-տէ

Անցեալ կատարեալ

Ագ- . Աղացի . Ինչե-տէ-տէ-տէ

Ագ- . Աղացիլ . Ինչե-տէ-տէ-տէ-տէ

Ագ- . Աղաց . Ինչե-տէ-տէ-տէ-տէ

Ագ- . Աղացինք . Ինչե-տէ-տէ-տէ-տէ-տէ

Ագ- . Աղացիք . Ինչե-տէ-տէ-տէ-տէ-տէ-տէ

Ագ- . Աղացին . Ինչե-տէ-տէ-տէ-տէ-տէ-տէ

Ապառնի

Ագ- . Պիտի աղամ . Ինչե-տէ-տէ-տէ-տէ

Ագ- . Պիտի աղաս . Ինչե-տէ-տէ-տէ-տէ-տէ

Ագ- . Պիտի աղայ . Ինչե-տէ-տէ-տէ-տէ-տէ

Ագ- . Պիտի աղանք . Ինչե-տէ-տէ-տէ-տէ-տէ-տէ

Ագ- . Պիտի աղաք . Ինչե-տէ-տէ-տէ-տէ-տէ-տէ-տէ

Ագ- . Պիտի աղան . Ինչե-տէ-տէ-տէ-տէ-տէ-տէ-տէ

Հրամայական եղանակ

Ագ- . Կ'աղա . Ինչե-տէ-տէ

Ագ- . Կ'աղար . Ինչե-տէ-տէ-տէ

Ագ- . Կ'աղայ . Ինչե-տէ-տէ-տէ-տէ

Ագ- . Կ'աղանք . Ինչե-տէ-տէ-տէ-տէ-տէ

Ագ- . Կ'աղաք . Ինչե-տէ-տէ-տէ-տէ-տէ-տէ

Ագ- . Կ'աղան . Ինչե-տէ-տէ-տէ-տէ-տէ-տէ

Ստորադասական եղանակ

Աղ-այցեմ .	Աղամ .	Իայե-տեյեմ
Աղ-այցես .	Աղաս .	Իայե-տեյես
Աղ-այցի .	Աղայ .	Իայե-տեյան
Աղ-այցեմ .	Աղանք .	Իայե-տեյեմ
Աղ-այցեմ .	Աղաք .	Իայե-տեյեմ
Աղ-այցեն .	Աղան .	Իայե-տեյեն

Անբերեոյք

Աղ-ալ .	Աղալ .	Իայե-լեմ
---------	--------	----------

Անցեալ ընդունելութիւն

Աղ-այցես .	Աղացած .	Իայե-լեմ
------------	----------	----------

Ապառնի ընդունելութիւն

Աղ-ալոյ .	Աղալու .	Իայե-տեմ
-----------	----------	----------

Ներգործական

Խոկ-ամ .	Մտածել .	Տե-լեմ
Կարդ-ամ .	Կանչել .	Չարմար
Ողբ-ամ .	Ողբալ .	Աղլամ

Չեզոք

Գն-ամ .	Երթալ .	Կեմ
Խաղ-ամ .	Խաղալ .	Օյնար
Փութ-ամ .	Փութալ .	Էլեմ

98. Հ. Գ. լծորդութեան աղամ բային կրաւորա-
կանն ինչպէս կը խոնարհի :

Պ. Գ. լծորդութեան աղամ բային կրաւորա-
կանը կը խոնարհի այսպէս .

Սահմանական եղանակ , ներկայ

Աղ-ամ .	Կ'աղացում .	Իայե-տեյեմ
Աղ-աս .	Կ'աղացուիս .	Իայե-տեյես

Աղ-այ .	Կ'աղացուի .	Իայե-տեյեմ
Աղ-ամ .	Կ'աղացուինք .	Իայե-տեյես
Աղ-այ .	Կ'աղացուիք .	Իայե-տեյես
Աղ-ան .	Կ'աղացուին .	Իայե-տեյեն

Անցեալ անկատար

Աղ-այի .	Կ'աղացուի .	Իայե-տեյեմ
Աղ-այիք .	Կ'աղացուիք .	Իայե-տեյես
Աղ-այր .	Կ'աղացուէր .	Իայե-տեյան
Աղ-այտ .	Կ'աղացուէինք .	Իայե-տեյես
Աղ-այի .	Կ'աղացուէիք .	Իայե-տեյես
Աղ-այն .	Կ'աղացուէին .	Իայե-տեյեն

Անցեալ կատարեալ

Աղ-ացայ .	Աղացուցայ .	Իայե-տեյեմ
Աղ-ացար .	Աղացուցար .	Իայե-տեյես
Աղ-ացա .	Աղացուցաւ .	Իայե-տեյան
Աղ-ացտ .	Աղացուցանք .	Իայե-տեյես
Աղ-ացի .	Աղացուցաւք .	Իայե-տեյես
Աղ-ացն .	Աղացուցան .	Իայե-տեյեն

Ապառնի

Աղ-ացայց .	Պիտի աղացուիմ .	Իայե-տեյեմ
Աղ-ացես .	Պիտի աղացուիս .	Իայե-տեյես
Աղ-ացի .	Պիտի աղացուի .	Իայե-տեյան
Աղ-ացես .	Պիտի աղացուինք .	Իայե-տեյես
Աղ-ացի .	Պիտի աղացուիք .	Իայե-տեյես
Աղ-ացն .	Պիտի աղացուին .	Իայե-տեյեն

Հրամայական եղանակ

Աղ-այիք .	Աղացուէ .	Իայե-տեյես
Մի աղ-ար .	Մի աղացուիք .	Իայե-տեյես
Աղ-ացարտ .	Աղացուցէք .	Իայե-տեյես
Մի աղ-այ .	Մի աղացուիք .	Իայե-տեյես

Ստորադասական եղանակ

Աղ-այցե՛մ .	Աղացու՛իմ .	Ի-յե-տե-լէ-յե՛մ
Աղ-այցե՛ս .	Աղացու՛իս .	Ի-յե-տե-լէ-սե՛ն
Աղ-այցե՛ն .	Աղացու՛ի .	Ի-յե-տե-լէ-նե՛ն
Աղ-այցե՛մք .	Աղացու՛իք .	Ի-յե-տե-լէ-մե՛ք
Աղ-այցե՛ք .	Աղացու՛իք .	Ի-յե-տե-լէ-քե՛ն
Աղ-այցե՛նք .	Աղացու՛ինք .	Ի-յե-տե-լէ-նե՛ք

Անքերեւոյթ

Աղ-ալ .	Աղացու՛իլ .	Ի-յե-տե-լէ-ի՛ն
---------	-------------	----------------

Անցեալ ընդունելութիւն

Աղ-ացե՛ալ .	Աղացու՛ած .	Ի-յե-տե-լէ-սե՛ն
-------------	-------------	-----------------

Ապառ.նի ընդունելութիւն

Աղ-ալի .	Աղացու՛ելու .	Ի-յե-տե-լէ-սե՛ն
----------	---------------	-----------------

99. Հ. Գ. լծորդութեան Գողանա՛մ բային ներք
գործականն ի՛նչպէս կը խոնարհի :

Պ. Գ. լծորդութեան Գողանա՛մ բային ներգործ
ծականը կը խոնարհի այսպէս .

Սանմանական եղանակ , ներկայ

Գող-անա՛մ .	կը գողնա՛մ .	2-ալ-բե՛մ
Գող-անա՛ս .	կը գողնա՛ս .	2-ալ-բե՛ն
Գող-անայ .	կը գողնայ .	2-ալ-բե՛ն
Գող-անամք .	կը գողնանք .	2-ալ-բե՛նք
Գող-անայք .	կը գողնաք .	2-ալ-բե՛նք
Գող-անանք .	կը գողնանք .	2-ալ-բե՛նք

Անցեալ անկատար

Գող-անայե՛ն :	կը գողնայի .	2-ալ-բե՛մ
Գող-անայե՛ր .	կը գողնայիր .	2-ալ-բե՛ն
Գող-անայե՛նք .	կը գողնար .	2-ալ-բե՛նք

Գող-անայա՛մ .	կը գողնայինք .	2-ալ-բե՛նք
Գող-անայե՛ք .	կը գողնայիր .	2-ալ-բե՛նք
Գող-անայն .	կը գողնային .	2-ալ-բե՛նք

Անցեալ կատարեալ

Գող-ացայ .	Գողցայ .	2-ալ-բե՛մ
Գող-ացար .	Գողցար .	2-ալ-բե՛ն
Գող-ացաւ .	Գողցաւ .	2-ալ-բե՛ն
Գող-ացաւք .	Գողցանք .	2-ալ-բե՛նք
Գող-ացայք .	Գողցաք .	2-ալ-բե՛նք
Գող-ացանք .	Գողցանք .	2-ալ-բե՛նք

Ապառ.նի

Գող-ացայց .	Պիտի գողնամ .	2-ալ-բե՛մ
Գող-ացար .	Պիտի գողնաս .	2-ալ-բե՛նք
Գող-ացայն .	Պիտի գողնայ .	2-ալ-բե՛նք
Գող-ացայք .	Պիտի գողնանք .	2-ալ-բե՛նք
Գող-ացարք .	Պիտի գողնաք .	2-ալ-բե՛նք
Գող-ացանք .	Պիտի գողնանք .	2-ալ-բե՛նք

Հրամայական եղանակ

Գող-ացե՛ր , Գող- անե՛ր .	Գողցիր .	2-ալ-բե՛ն
Մի գող-անա՛ր .	Մի գողնար .	2-ալ-բե՛ն
Գող-ացարա՛նք , գող-անայե՛ք .	Գողցե՛ք .	2-ալ-բե՛նք
Մի գող-անայք .	Մի գողնաք .	2-ալ-բե՛նք

Ստորադասական եղանակ

Գող-անայե՛մք .	Գողնամք .	2-ալ-բե՛նք
Գող-անայե՛ք .	Գողնասք .	2-ալ-բե՛նք
Գող-անայե՛նք .	Գողնայք .	2-ալ-բե՛նք
Գող-անայե՛մք .	Գողնանք .	2-ալ-բե՛նք
Գող-անայե՛ք .	Գողնաք .	2-ալ-բե՛նք
Գող-անայե՛նք .	Գողնանք .	2-ալ-բե՛նք

ԱՆԵՐԵՆՈՅՔ

Գող-անալ . Գողնալ . Զալճ

Անցեալ ընդունելութիւն

Գող-աջեալ . Գողցած . Զալճ

Ապառնի ընդունելութիւն

Գող-անալ . Գողնալու . Զալճ

100. Հ. Գողանալ բային կրաւորականն ի՞նչպէս
կը խոնարհի :

Պ. Գողանալ բային կրաւորականը կը խոնարհի
հի սյսպէս .

Սահմանական եղանակ , ներկայ

Գող-անալ .	կը գողցուիմ .	Զալճըճ
Գող-անալ .	կը գողցուիս .	Զալճըճ
Գող-անալ .	կը գողցուի .	Զալճըճ
Գող-անալ .	կը գողցուինք .	Զալճըճ
Գող-անալ .	կը գողցուիք .	Զալճըճ
Գող-անալ .	կը գողցուին .	Զալճըճ

Անցեալ անկատար

Գող-անալ .	կը գողցուիմ .	Զալճըճ
Գող-անալ .	կը գողցուիս .	Զալճըճ
Գող-անալ .	կը գողցուի .	Զալճըճ
Գող-անալ .	կը գողցուինք .	Զալճըճ
Գող-անալ .	կը գողցուիք .	Զալճըճ
Գող-անալ .	կը գողցուին .	Զալճըճ

Անցեալ կատարեալ

Գող-աջ .	Գողցուցայ .	Զալճըճ
Գող-աջ .	Գողցուցար .	Զալճըճ
Գող-աջ .	Գողցուցաւ .	Զալճըճ

Գող-աջ .
Գող-աջ .
Գող-աջ .

Գողցուցանք .
Գողցուցար .
Գողցուցան .

Զալճըճ
Զալճըճ
Զալճըճ

Ապառնի

Գող-աջ .
Գող-աջ .
Գող-աջ .
Գող-աջ .
Գող-աջ .
Գող-աջ .

Պիտի գողցուիմ .
Պիտի գողցուիս .
Պիտի գողցուի .
Պիտի գողցուինք .
Պիտի գողցուիք .
Պիտի գողցուին .

Զալճըճ
Զալճըճ
Զալճըճ
Զալճըճ
Զալճըճ
Զալճըճ

Հրամայական եղանակ

Գող-աջ , Գող-
աջ .

Գողցուէ .
Մի գողցուի .

Զալճ
Զալճ

Գող-աջ ,
գող-աջ .

Գողցուցէք .
Մի գողցուիք .

Զալճ
Զալճ

Մի գող-անալ .

Ստորադասական եղանակ

Գող-անալ .
Գող-անալ .
Գող-անալ .
Գող-անալ .
Գող-անալ .
Գող-անալ .

Գողցուիմ .
Գողցուիս .
Գողցուի .
Գողցուինք .
Գողցուիք .
Գողցուին .

Զալճ
Զալճ
Զալճ
Զալճ
Զալճ
Զալճ

ԱՆԵՐԵՆՈՅՔ

Գող-անալ .

Գողցուի . Զալճ

Անցեալ ընդունելութիւն

Գող-աջ .

Գողցուած . Զալճ

Ապառնի ընդունելութիւն

Գող-անալ .

Գողցուելու . Զալճ

101. Հ. Դ. լծորդութեան լիւր՝ բային ներ-
դործականն ինչպէս կը խոնարհի :

Պ. Դ. լծորդութեան լիւր՝ բային ներ-
դործականը կը խոնարհի այսպէս :

Սահմանական եղանակ, ներկայ

Թող-ում .	կը թողում .	Պրաքտիկ
Թող-ումս .	կը թողումս .	Պրաքտիկ
Թող-ում .	կը թողում .	Պրաքտիկ
Թող-ումս .	կը թողումս .	Պրաքտիկ
Թող-ումս .	կը թողումս .	Պրաքտիկ
Թող-ումս .	կը թողումս .	Պրաքտիկ

Անցեալ անկատար

Թող-ում .	կը թողում .	Պրաքտիկ
Թող-ումս .	կը թողումս .	Պրաքտիկ
Թող-ում .	կը թողում .	Պրաքտիկ
Թող-ումս .	կը թողումս .	Պրաքտիկ
Թող-ումս .	կը թողումս .	Պրաքտիկ
Թող-ումս .	կը թողումս .	Պրաքտիկ

Անցեալ կատարեալ

Թող-ում .	Թողում .	Պրաքտիկ
Թող-ումս .	Թողումս .	Պրաքտիկ
Թող-ում .	Թողում .	Պրաքտիկ
Թող-ումս .	Թողումս .	Պրաքտիկ
Թող-ում .	Թողում .	Պրաքտիկ
Թող-ումս .	Թողումս .	Պրաքտիկ

Ապառնի

Թող-ում .	Պրաքտիկ	Պրաքտիկ
Թող-ումս .	Պրաքտիկ	Պրաքտիկ
Թող-ում .	Պրաքտիկ	Պրաքտիկ

Թող-ում .	Պրաքտիկ	Պրաքտիկ
Թող-ումս .	Պրաքտիկ	Պրաքտիկ
Թող-ում .	Պրաքտիկ	Պրաքտիկ

Հրամայական եղանակ

Թող , թող-ում .	Թող .	Պրաքտիկ
Մի թող-ում .	Մի թողում .	Պրաքտիկ
Թող-ում , թող-ում .	Թողում .	Պրաքտիկ
Մի թող-ում .	Մի թողում .	Պրաքտիկ

Ստորադասական եղանակ

Թող-ում .	Թողում .	Պրաքտիկ
Թող-ումս .	Թողումս .	Պրաքտիկ
Թող-ում .	Թողում .	Պրաքտիկ
Թող-ումս .	Թողումս .	Պրաքտիկ
Թող-ում .	Թողում .	Պրաքտիկ
Թող-ումս .	Թողումս .	Պրաքտիկ

Անցեալ

Թող-ում .	Թողում .	Պրաքտիկ
Թող-ումս .	Թողումս .	Պրաքտիկ
Թող-ում .	Թողում .	Պրաքտիկ
Թող-ումս .	Թողումս .	Պրաքտիկ

Ապառնի ընդունելութիւն

Թող-ում .	Թողում .	Պրաքտիկ
Թող-ումս .	Թողումս .	Պրաքտիկ

102. Հ. Դ. լիւր՝ բային կրաւորականն ինչպէս
կը խոնարհի :

Պ. Դ. լիւր՝ բային կրաւորականը կը խո-
նարհի այսպէս .

Յանմանական եղանակ , ներկայ

Թող-ում .	Կը թողուիմ .	Պրաբեւբե
Թող-ում .	Կը թողուիս .	Պրաբեւբե
Թող-ում .	Կը թողուի .	Պրաբեւբե
Թող-ում .	Կը թողուինք .	Պրաբեւբե
Թող-ում .	Կը թողուիք .	Պրաբեւբե
Թող-ում .	Կը թողուին .	Պրաբեւբե

Անցեալ անկատար

Թող-ում .	Կը թողուէի .	Պրաբեւբե
Թող-ում .	Կը թողուէիր .	Պրաբեւբե
Թող-ում .	Կը թողուէր .	Պրաբեւբե
Թող-ում .	Կը թողուէինք .	Պրաբեւբե
Թող-ում .	Կը թողուէիք .	Պրաբեւբե
Թող-ում .	Կը թողուէին .	Պրաբեւբե

Անցեալ կատարեալ

Թող-ում .	Թողուեցայ .	Պրաբեւբե
Թող-ում .	Թողուեցար .	Պրաբեւբե
Թող-ում .	Թողուեցաւ .	Պրաբեւբե
Թող-ում .	Թողուեցանք .	Պրաբեւբե
Թող-ում .	Թողուեցաք .	Պրաբեւբե
Թող-ում .	Թողուեցան .	Պրաբեւբե

Ապառնի

Թող-ում .	Պիտի թողուիմ .	Պրաբեւբե
Թող-ում .	Պիտի թողուիս .	Պրաբեւբե
Թող-ում .	Պիտի թողուի .	Պրաբեւբե
Թող-ում .	Պիտի թողուինք .	Պրաբեւբե
Թող-ում .	Պիտի թողուիք .	Պրաբեւբե
Թող-ում .	Պիտի թողուին .	Պրաբեւբե

Հրամայական եղանակ

Թող-ում , թող-	Թողուէ .	Պրաբեւբե
Յի .	Թողուիր .	Պրաբեւբե
Մի թող-ում .	Մի թողուիր .	Պրաբեւբե

Թող-ում .	Թողուեցէք .	Պրաբեւբե
Թող-ում .	Մի թողուիք .	Պրաբեւբե

Ստորադասական եղանակ

Թող-ում .	Թողուիմ .	Պրաբեւբե
Թող-ում .	Թողուիս .	Պրաբեւբե
Թող-ում .	Թողուի .	Պրաբեւբե
Թող-ում .	Թողուինք .	Պրաբեւբե
Թող-ում .	Թողուիք .	Պրաբեւբե
Թող-ում .	Թողուին .	Պրաբեւբե

Աներեւոյթ

Թող-ում .	Թողուիլ .	Պրաբեւբե
-----------	-----------	----------

Անցեալ ընդունելութիւն

Թող-ում .	Թողուած .	Պրաբեւբե
-----------	-----------	----------

Ապառնի ընդունելութիւն

Թող-ում .	Թողուելու .	Պրաբեւբե
-----------	-------------	----------

ԱՆԿԱՆՈՆ ԲԱՅԵՐ

103 Հ. Առաջին լծորդութեան , այսինքն է՝ վերջաւորուած անկանոն բայերը քանի՞ հատ են :

Պ. Առաջին լծորդութեան , այսինքն , է՝ վերջաւորուած անկանոն բայերը 12 հատ են .

Առնեմ . ընել , էլնէ +
 Ասեմ . ըսել , տէր +
 Գիտեմ . գիտնալ , աշխատել +
 Դնեմ . դնել , բռնել +
 Ըմպեմ . խմել , խմել +
 Լսեմ . լսել , լսել +
 Կարեմ . կրնալ , կրնալ +
 Ճանաչեմ . ճանչնալ , ճանչնալ +

Խեղանչեմ . մեղանչել , շեղանչել , շեղանչեմ
 շեղանչեմ
 Յառնեմ . ելլել , բախնալ
 Յանցանեմ . յանցանք ընել , բախնալ էլի
 Ուտեմ . ուտել , եփել

104 . Հ . Այս բայերն ինչպէս կը խոնարհին :

Պ . Այս բայերը կը խոնարհին այսպէս .

Սահմանական եղանակ , ներկայ

Առնեմ	Ասեմ	Գիտեմ	Դնեմ
-------	------	-------	------

Անցեալ անկատար

Առնէի	Ասէի	Գիտէի	Դնէի
-------	------	-------	------

Անցեալ կատարեալ

Արարի	Ասացի	Գիտացի	Եղի
Արարիր	Ասացեր	Գիտացեր	Եղիր
Արար .	Ասաց	Գիտաց	Եղ
Արարաք	Ասացաք	Գիտացաք	Եղաք
Արարէք	Ասացէք	Գիտացէք	Եղէք
Արարին	Ասացին	Գիտացին	Եղին

Ապառնի

Արարից	Ասացից	Գիտացից	Եղից
Արարես	Ասացես	Գիտացես	Եղես
Արասցէ	Ասացէ	Գիտասցէ	Եղցէ
Արասցուք	Ասացուք	Գիտասցուք	Եղցուք
Արասցիք	Ասասցիք	Գիտասցիք	Եղիք
Արասցեն	Ասացեն	Գիտասցեն	Եղեն

Հրամայական եղանակ

Արա	Ասա	Գիտա	Դիր
մի՛ առնիր	մի՛ ասեր	մի՛ գիտեր	մի՛ դներ
Արարէք	Ասացէք	Գիտացէք	Դիք
մի՛ առնէք	մի՛ ասէք	մի՛ գիտէք	մի՛ դնէք

Ստորադասական եղանակ

Առնիցեմ	Ասիցեմ	Գիտիցեմ	Դնիցեմ
---------	--------	---------	--------

Աներևոյթ

Առնել	Ասել	Գիտել	Դնել
-------	------	-------	------

Անցեալ ընդունելութիւն

Արարեալ	Ասացեալ	Գիտացեալ	Եղեալ
---------	---------	----------	-------

Ապառնի ընդունելութիւն

Առնելոց	Ասելոց	Գիտելոց	Դնելոց
---------	--------	---------	--------

Սահմանական եղանակ , ներկայ

Ըմպեմ	Լսեմ	Կարեմ	Ճանաչեմ
-------	------	-------	---------

Անցեալ անկատար

Ըմպէի	Լսէի	Կարէի	Ճանաչէի
-------	------	-------	---------

Անցեալ կատարեալ

Արբի	Լուայ	Կարացի	Ծանեայ
Արբիր	Լուար	Կարացեր	Ծանեար
Արբ , էարբ	Լուաւ	Կարաց	Ծանեաւ
Արբաք	Լուաք	Կարացաք	Ծանեաք
Արբէք	Լուայք	Կարացէք	Ծանեայք
Արբին	Լուան	Կարացին	Ծանեան

Ապառնի

Արբից	Լուայց	Կարացից	Ծանեայց
Արբես	Լուիցես	Կարացես	Ծանիցես
Արբցէ	Լուիցէ	Կարացցէ	Ծանիցցէ
Արբցուք	Լուիցուք	Կարացցուք	Ծանիցցուք
Արբցիք	Լուիցիք	Կարացցիք	Ծանիցցիք
Արբցեն	Լուիցեն	Կարացցեն	Ծանիցցեն

Հրամայական եղանակ

Արբ	Լուր	Չռնի	Մանիր
մի ըմպեր	մի լսեր		մի ճանաչեր
Արբէք	Լուարուք		Մաներուք
մի ըմպէք	մի լսէք		մի ճանաչէք

Ստորադասական եղանակ

Ըմպիցեմ	Լսիցեմ	Կարիցեմ	Ճանաչիցեմ
---------	--------	---------	-----------

Աներեւոյր

Ըմպել	Լսել	Կարել	Ճանաչել
-------	------	-------	---------

Անցեալ ընդունելութիւն

Արբեալ	Լուեալ	Կարացեալ	Մանուցեալ
--------	--------	----------	-----------

Ապառնի ընդունելութիւն

Ըմպելոց	Լսելոց	Չռնի	Ճանաչելոց
---------	--------	------	-----------

Սահմանական եղանակ, ներկայ

Մեղանչեմ	Յառնեմ*	Յանցանեմ	Ուտեմ
----------	---------	----------	-------

Անցեալ անկատար

Մեղանչի	Յառնի	Յանցանի	Ուտի
---------	-------	---------	------

Անցեալ կատարեալ

Մեղայ	Յարեայ	Յանցեայ	Կերայ, կերի
Մեղար	Յարեար	Յանցեար	Կերար, կերեր
Մեղաւ	Յարեաւ	Յանցեաւ	Կերաւ, եկեր
Մեղաք	Յարեաք	Յանցեաք	Կերաք
Մեղայք	Յարեայք	Յանցեայք	Կերայք
Մեղան	Յարեան	Յանցեան	Կերան, կերին

* Յառնի նստած կամ պառկած տեղէն ելլել կը նշանակէ :
Յառնի վեր կամ դուրս ելլել կը նշանակէ :

Ապառնի

Մեղայց	Յարեայց	Յանցեայց	Կերայց
Մեղիցեա	Յարիցեա	Յանցիցեա	Կերիցեա
Մեղիցէ	Յարիցէ	Յանցիցէ	Կերիցէ
Մեղիցուք	Յարիցուք	Յանցիցուք	Կերիցուք
Մեղիչիք	Յարիչիք	Յանցիչիք	Կերիչիք
Մեղիցեն	Յարիցեն	Յանցիցեն	Կերիցեն

Հրամայական եղանակ

Մեղիր	Արի	Յանցիր	Կեր
մի մեղանչեր	մի յառներ	մի յանցաներ	մի ուտեր
Մեղարուք	Արիք	Յանցերուք	Կերայք
մի մեղանչէք	մի յառնէք	մի յանցանէք	մի ուտէք

Ստորադասական եղանակ

Մեղանչիցեմ	Յառնիցեմ	Յանցանիցեմ	Ուտիցեմ
------------	----------	------------	---------

Աներեւոյր

Մեղանչել	Յառնել	Յանցանել	Ուտել
----------	--------	----------	-------

Անցեալ ընդունելութիւն

Մեղուցեալ	Յարուցեալ	Յանցուցեալ	Կերեալ
-----------	-----------	------------	--------

Ապառնի ընդունելութիւն

Մեղանչելոց	Յառնելոց	Յանցանելոց	Ուտելոց
------------	----------	------------	---------

105. Հ. Երկրորդ լծորդ-ութեան, այսինքն վերջաւորուած անկանոն բայերը քանի՞ հատ են :

Պ. Երկրորդ լծորդ-ութեան, այսինքն ի՞նչ վերջաւորուած անկանոն բայերը 7 հատ են .

Եղանիմ } Ըլլալ, օլնիք

Լինիմ } Ըլլալ, օլնիք

Ունիմ. ունենալ, ծախիք օլնիք

Ընդունիմ. ընդունիլ, գալուստիք

Տանիմ . տանիլ , կէօնիլ-բօնիլ
Մարթիմ . կրնալ , գորիլ օլմօ
Երկնիմ . վախնալ , օրէմօ

106 . Հ . Այս բայերն ի՞նչպէս կը խոնարհին :

Պ . Այս բայերը կը խոնարհին այսպէս .

Սահմանական եղանակ , ներկայ

Եղանիմ	Լինիմ	Ունիմ	Ընդունիմ
--------	-------	-------	----------

Անցեալ անկատար

Եղանէի	Լինէի	Ունէի	Ընդունէի
--------	-------	-------	----------

Անցեալ կատարեալ

Եղէ	Եղի	Կալայ	Ընկալայ
Եղեր		Կալար	Ընկալար
Եղեւ		Կալաւ	Ընկալաւ
Եղաք		Կալաք	Ընկալաք
Եղէք		Կալայք	Ընկալայք
Եղեն		Կալան	Ընկալան

Ապառնի

Եղէց	Լիցիմ	Կալաց	Ընկալաց
Եղիցիս	Լիցիս	Կալցիս	Ընկալցիս
Եղիցի	Լիցի	Կալցի	Ընկալցի
Եղիցուք	Լիցուք	Կալցուք	Ընկալցուք
Եղիջիք	Լիջիք	Կալջիք	Ընկալջիք
Եղիցին	Լիցին	Կալցին	Ընկալցին

Հրամայական

Եղիջիր	Լեր , լիջիր ,	Կալ , կա ,	Ընկալ , ըն-
	լինիջիր	կալջիր	կալջիր
Մի եզանիր	մի՛ լինիր	մի՛ ունիր	մի՛ ընդունիր
Եղերուք ե-	Լերուք , լի-	Կալարուք ,	Ընկալարուք ,
ղիջիք	ջիք , լինիջիք	կալջիք	Ընկալջիք
Մի եղանիք	մի՛ լինիք	մի՛ ունիք	մի՛ ընդունիք

Ստորադասական

Եղանիցիմ	Լինիցիմ	Ունիցիմ	Ընդունիցիմ
----------	---------	---------	------------

Աներեւոյթ

Եղանել	Լինել	Ունել	Ընդունել
--------	-------	-------	----------

Անցեալ ընդունելութիւն

Եղեալ	Լեալ	Կալեալ	Ընկալեալ
-------	------	--------	----------

Ապառնի ընդունելութիւն

Եղանելոց	Լինելոց	Ունելոց	Ընդունելոց
----------	---------	---------	------------

Սահմանական եղանակ , ներկայ

Տանիմ	Մարթիմ	Երկնիմ
-------	--------	--------

Անցեալ անկատար

Տանէի	Մարթէի	Երկնէի
-------	--------	--------

Անցեալ կատարեալ

Տարայ	Մարթացայ	Երկեայ
Տարար	Մարթացար	Երկեար
Տարաւ	Մարթացաւ	Երկեաւ
Տարաք	Մարթացաք	Երկեաք
Տարայք	Մարթացայք	Երկեայք
Տարան	Մարթացան	Երկեան

Ապառնի

Տարաց	Մարթացաց	Երկեաց
Տարցիս	Մարթացցիս	Երկեցիս
Տարցի	Մարթացցի	Երկեցի
Տարցուք	Մարթացցուք	Երկեցուք
Տարջիք	Մարթացցիք	Երկեջիք
Տարցին	Մարթացցին	Երկեցին

Հրամայական եղանակ

Տար , տարջիր	Չառէ	Երկիր, երկիջիր,
մի՛ տանիր		Մի՛ երկնչիջիր
Տարայք , տարջիք		Երկերուք, երկի-
		ջիք, երկնչիջիք,
մի՛ տանիք		մի՛ երկնչիք

Կտորադասական եղանակ

Տանիցիմ	Մարթիցիմ	Երկնչիցիմ
	Աներեւոյք	
Տանել	Մարթել	Երկնչել

Անցեալ ընդունելութիւն

Տարեալ	Մարթացեալ	Երկուցեալ
--------	-----------	-----------

Ապառնի ընդունելութիւն

Տանելոց	Մարթելոց	Երկնչելոց
---------	----------	-----------

107. Հ. Այս բայերուն պէս խոնարհող ուրիշ բայեր կա՞ն :

Պ. Քանի մը չի՛ վերջաւորուած բայեր ճիշդ երէնչի՛ ին պէս կը խոնարհին . զոր օրինակ .

Մարտնչիմ	Մարտեայ	Մարտեայց	Մարտիր	Մարտուցեալ
Մատչիմ	Մատեայ	Մատեայց	Մատիր	Մատուցեալ
Հանդչիմ	Հանդեայ	Հանդեայց	Հանդիր	Հանդուցեալ
Կորնչիմ	Կորեայ	Կորեայց	Կորիր	Կորուսեալ
Թռչիմ	Թռեայ	Թռեայց	Թռիր	Թռուցեալ
Թաքչիմ	Թաքեայ	Թաքեայց	Թաքիր	Թաքուցեալ

108. Հ. Երրորդ լծորդութեան անկանոն բայերը քանի՞ հատ են :

Պ. Երրորդ լծորդութեան անկանոն բայերը 7 հատ են .

Գամ . դալ , կե՛լէ+
Երթամ . երթալ , կե՛լմէ+
Լամ . լալ , ալմէ+
Կամ . կենալ , առմէ+
Կեամ . ապրիլ , եռմէ+
Տամ . տալ , վերմէ+
Բամ . ըսել , առմէ+

109. Հ. Այս բայերն ի՞նչպէս կը խոնարհին :

Պ. Այս բայերը կը խոնարհին այսպէս .

Սահմանական , ներկայ

Գամ	Երթամ	Լամ	Կամ
		Անցեալ անկատար	
Գայի	Երթայի	Լայի	Կայի
		Անցեալ կատարեալ	
Եկի	Չոքայ	Լացի	Կացի
Եկիր	Չոքար	Լացեր	Կացեր
Եկն	Չոքաւ	Լաց , ելաց	Կաց , եկաց
Եկաք	Չոքաք	Լացաք	Կացաք
Եկիք	Չոքայք	Լացէք	Կացէք
Եկին	Չոքան	Լացին	Կացին

Ապառնի

Եկից	Երթայց	Լացից	Կացից
Եկեսցես	Երթիցես	Լացցես	Կացցես
Եկեսցէ	Երթիցէ	Լացցէ	Կացցէ
Եկեսցուք	Երթիցուք	Լացցուք	Կացցուք
Եկեսցիք	Երթիցիք	Լացցիք	Կացցիք
Եկեսցեն	Երթիցեն	Լացցեն	Կացցեն

Եկ , եկեա-	Երթ , երթի-	Լաց , լաց-	Կաց , կացջիւր
ջիւր	ջիւր	ջիւր	
մի' դար	մի' երթար	մի' լար	մի' կար
Եկայք , ե-	Երթայք , եր-	Լացէք , լաց-	Կացէք , կաց-
կեսջիւր	թիւջիւր	ջիւր	ջիւր
մի' դար	մի' երթայք	մի' լար	մի' կար

Ստորադասական			
Գայցեմ	Երթայցեմ	Լայցեմ	Կայցեմ

Աներեւոյթ			
Գալ	Երթալ	Լալ	Կալ

Անցեալ ընդունելութիւն			
Եկեալ	Երթեալ	Լացեալ	Կացեալ

Ապառնի ընդունելութիւն			
Գալոց	Երթալոց	Լալոց	Կալոց

Սահմանական եղանակ , Գերկայ

Կեամ	Տամ	Բամ*
Կեսս	Տաս	Բաս
Կեայ	Տայ	Բայ
Կեամք	Տամք	
Կեայք	Տայք	
Կեսն	Տան	

Անցեալ անկատար

Կէի	Տայի
Կէիր	Տայիր
Կեար	Տայր

* Բամ բային ներկայ եղ . երեք դէմքը միայն , եւ գրեթէ միշտ առէ բային հետ մէկտեղ կը գործածուին

Կէաք	Տայաք
Կէիք	Տայիք
Կէին	Տային

Անցեալ կատարեալ

Կեցի	Ետու
Կեցեր	Ետուր
Կեաց , եկեաց	Ետ
Կեցաք	Տուաք
Կեցէք	Ետուք
Կեցին	Ետուն

Ապառնի

Կեցից	Տաց
Կեցես	Տացես
Կեցէ	Տացէ
Կեցուք	Տացուք
Կեցջիւր	Տաջիւր
Կեցցեն	Տացեն

Հրամայական

Կեաց , կեցջիւր , մի կեար	Տուր , տաջիւր , մի տար
Կեցէք , կեցջիւր , մի կեայք	Տուք , տաջիւր , մի տայք

Ստորադասական

Կեայցեմ	Տայցեմ
---------	--------

Աներեւոյթ

Կեալ	Տալ
Անցեալ ընդունելութիւն	
Կեցեալ	Տուեալ
Ապառնի ընդունելութիւն	
Կելոց	Տալոց

110 . Հ . Չորրորդ լծորդութեան անկանոն բայերը քանի՞ հատ են :

Պ . Չորրորդ լծորդութեան , այսինքն ունի վերջաւորեալ բայերուն մէջ անկանոն կրնան համարուիլ երէնահ , երդում ընել , բայը և քանի մը նահ վերջաւորեալ բայեր որոնց խոնարհման կերպը չի վերջաւորուած բայերուն խոնարհմանը շատ մօտ է : Գո՛ւն պակասաւոր բայն ալ որ լինել , Գո՛ւն լինէ , կը նշանակէ , չորրորդ լծորդութեան կը վերաբերի :

111 . Հ . Այս բայերն ի՞նչպէս կը խոնարհին :

Պ . Այս բայերը կը խոնարհին սա կերպով :

Սահմանական եղանակ , Գերկայ

Երդնում	Այտնում	Գում*
Երդնուս	Այտնուս	Գոս
Երդնու	Այտնու	Գոյ
Երդնումք	Այտնումք	Գումք
Երդնուք	Այտնուք	Գոյք
Երդնուն	Այտնուն	Գոն

Անցեալ անկատար

Երդնուի	Այտնուի	Գոյի
Երդնուիր	Այտնուիր	Գոյիր
Երդնոյր	Այտնոյր	Գոյր
Երդնուաք	Այտնուաք	Գոյաք

* Գո՛ւն բայն էական բայ չէ , այլ չէզոք է եւ աշխարհաբար չի բային նշանակութիւնն ունի , ուստի ե՛մ բային պէս գործածել աղէկ չէ . եւ պէտք չէ ըսել հէ՛ն-ա՛յ Գո՛ւն . կամ հէ՛ն-ա՛յ Գո՛ւն , վտխաւակ ըսելու հէ՛ն-ա՛յ ե՛մ . կամ հէ՛ն-ա՛յ Գո՛ւն :

Երդնուիք
Երդնուին

Այտնուիք
Այտնուին

Գոյիք
Գոյին

Անցեալ կատարեալ

Երդուայ	Այտեայ	Գոյի
Երդուար	Այտեար	
Երդուաւ	Այտեաւ	
Երդուաք	Այտեաք	
Երդուայք	Այտեայք	
Երդուան	Այտեան	

Ապառ. Գի

Երդուայց	Այտեայց	
Երդուիցես	Այտիցես	
Երդուիցէ	Այտիցէ	Գուցէ
Երդուիցուք	Այտիցուք	
Երդուիջիք	Այտիջիք	
Երդուիցեն	Այտիցեն	Գուցեն

Հրամայական եղանակ

Երդուիր , երդուիջիր	Այտիր , այտիջիր	Գոյի
մի երդնուր	մի այտնուր	
Երդուարուք , երդուիջիք	Այտերուք , այտիջիք	
մի երդնուք	մի այտնուք	

Ստորադասական եղանակ

Երդնուցում	Այտնուցում	Գոյի
	Անցեալոյր	
Երդնուլ	Այտնուլ	Գոյ

Անցեալ ընդունելութիւն
Երդունեալ Այտուցեալ
Ապառնի ընդունելութիւն
Երդնուց Այտնուց

112. Հ. Այստեւէն պէս խոնարհող ուրիշ բայե-
լը որո՞նք են :

Պ. Այստեւէն պէս խոնարհող բայեր են .

Սնմ. ներ. կտր. Ապո. Հրմ. Անց. ընդ.
Զարթնում Զարթեալ Զարթեայց Զարթիր Զարթուցեալ
Յ. Զարթիք

Ոստնում Ոստեայ Ոստեայց Ոստիր Ոստուցեալ
Սարտնում Սարտեայ Սարտեայց Սարտիր Սարտուցեալ
Յասնում Յասեայ Յասեայց Յասիր Յասուցեալ
Քաղցնում Քաղցեայ Քաղցեայց Քաղցիր Քաղցեալ

ԱՆԿԱՆՈՆ ՆԵՐԳՈՐԾԱԿԱՆ ԲԱՅԵՐՈՒՆ
ԿՐԱՆՈՐԱԿԱՆՆԵՐԸ

113. Հ. Անկանոն բայերուն մէջ ներգործական-
ները ցուցուր՝ անոնց ամէն մէկուն կրաւորական-
ներովը :

Պ. Անկանոն բայերուն ներգործականները
հետեւեալներն են իրենց կրաւորականներովը :

	Ներք.	Առնեմ	Ընել	Էնեմ
1	{ կբւ.	Առնիմ	Ըլուիլ	Էտելեմ
	Ներք.	Ասեմ	Ըսել	Տեմ
2	{ կբւ.	Ասիմ	Ըսուիլ	Տելեմ
	Ներք.	Գիտեմ	Գիտնալ	Պիլեմ
3	{ կբւ.	Գիտիմ	Գիտցուիլ	Պիլելեմ

4	{ Ներք.	Դնեմ	Դնել	Գոմեմ
	{ կբւ.	Դնիմ	Դրուիլ	Գոմելեմ
5	{ Ներք.	Ըմպեմ	Խմել	Իշեմ
	{ կբւ.	Ըմպիմ	Խմուիլ	Իշելեմ
6	{ Ներք.	Ճանայեմ	Ճանչնալ	Թանջեմ
	{ կբւ.	Ճանայիմ	Ճանչցուիլ	Թանջելեմ
7	{ Ներք.	Ուտեմ	Ուտել	Եեմ
	{ կբւ.	Ուտիմ	Ուտուիլ	Եելեմ
8	{ Ներք.	Լսեմ	Լսել	Իշիլեմ
	{ կբւ.	Լսիմ	Լսուիլ	Իշիլելեմ
9	{ Ներք.	Տաւմ	Տալ	Վերեմ
	{ կբւ.	Տուեալլիմ	Տրուիլ	Վերելեմ
10	{ Ներք. Լ	Պարտեմ	Պարտական ըլլալ	Պարտելեմ
	{ կբւ.			

ԿՐԱՆՈՐԱԿԱՆ ՍԱՆՃԱՆԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅ

Առնիմ Ասիմ Գիտիմ Դնիմ
Անցեալ անկատար
Առնէի Ասէի Գիտէի Դնէի

Անցեալ կատարեալ
Արարայ Ասացայ Գիտացայ Եղայ
Արարար Ասացար Գիտացար Եղար
Արարալ Ասացալ Գիտացալ Եղալ
Արարաք Ասացաք Գիտացաք Եղաք
Արարայք Ասացայք Գիտացայք Եղայք
Արարան Արացան Գիտացան Եղան

Ապառնի

Արարայց Ասացայց Գիտացայց Եղայց
Արարցիս Ասացցիս Գիտացցիս Իիցիկ
Արարցի Ասացցի Գիտացցի Իիցի

Արացուք	Ասացուք	Գիտացուք	Դիցուք
Արասջիք	Ասասջիք	Գիտասջիք	Դիջիք
Արասցին	Ասասցին	Գիտասցին	Դիցին
Հրամայական եղանակ			
Արասջիր , առնիջիր	Ասացիր , ա- սիջիր , ա- սասջիր	Գիտացիր , գիտասջիր	Դնիջիր, դի- ջիր
մի առնիր	մի ասիր	մի գիտիր	մի դնիր
Արասջիք , առնիջիք	Ասացարուք , ասիջիք , ասասջիք	Գիտացարուք , գիտասջիք , դնիջիք , դնիջիք	Դարուք , դիջիք , դնիք , դնիք
մի առնիք	մի ասիք	մի գիտիք	մի դնիք
Ստորադասական եղանակ			
Առնիցիմ	Ասիցիմ	Գիտիցիմ	Դնիցիմ
Անեքեռոյք			
Առնել (իլ)	Ասել (իլ)	Գիտել (իլ)	Դնել (իլ)
Անցեալ ընդունելութիւն			
Արարեալ	Ասացեալ	Գիտացեալ	Եղեալ
Ապառնի ընդունելութիւն			
Առնելի	Ասելի	Գիտելի	Դնելի

Սահմանական եղանակ , Երկայ

Ըմպիմ	Հանաչիմ	Ուտիմ
Ըմպելի	Հանաչելի	Ուտելի

Անցեալ կատարեալ		
Երբայ	Ծանուցայ*	Կեր եղէ**
Արբար	Ծանուցար	Կեր եղեր
Արբաւ	Ծանուցաւ	Կեր եղեւ
Արբաք	Ծանուցաք	Կեր եղաք
Արբայք	Ծանուցայք	Կեր եղէք
Արբան	Ծանուցան	Կեր եղեն
Ապառնի		
Արբայց	Ծանուցայց	Կեր եղէց
Արբցիւ	Ծանուցիւ	Կեր եղիցիւ
Արբցի	Ծանուցի	Կեր եղիցի
Արբցուք	Ծանուցուք	Կեր եղիցուք
Արբջիք	Ծանուցիք	Կեր եղիջիք
Արբցին	Ծանուցին	Կեր եղիցին
Հրամայական		
Արբիր	Ծանուցիր	Կեր լեր
մի ըմպիր	մի ճանաչիր	մի լինիր կեր
Արբերուք	Ծանուցարուք	Կեր լերուք
մի ըմպիք	մի ճանաչիք	մի լինիք կեր
Ստորադասական եղանակ		
Ըմպիցիմ	Հանաչիցիմ	Ուտիցիմ
Անեքեռոյք		
Ըմպել (իլ)	Հանաչել (իլ)	Ուտել (իլ)

* Ծանուցայ բային արմատական անունը , Ծանուց բառը , եւ , լինի բայերով գործածուելով կրաւորականի միտք կուտայ այսպէս , Ծանուց եւ կամ լինի , Ծանուց էի , Ծանուց եղի , Ծանուց եղէք , Ծանուց լիք , որ կը նշանակեն կը ճանչցուիմ , կը ճանչցուէի , ճանչցուեցայ , եւ :

** Փոխանակ չէր բառին կրնայ ըստ տեղւոյն գործածուիլ նաեւ Գարալ բառն , այսպէս Գարալ լինի , Եղի , Եղէք , լիք , որ կը նշանակէ նոյնպէս կուտուիմ , կուտուէի , կերուեցայ , եւ լն :

Անցեալ ընդունելութիւն		
Արեւալ	Ծանուցեալ	Կերեալ
Ապառնի ընդունելութիւն		
Ըմպելի	Հանաչելի	Ուտելի
Սահմանական եղանակ, ներկայ		
Լսիմ	Տուեալ լինիմ	Պարտիմ *
Անցեալ անկատար		
Լսէի	Տուեալ լինէի	Պարտէի
Անցեալ կատարեալ		
Լու եղէ **	Տուայ	Զուէի
Լու եղեր	Տուար	
Լու եղել	Տուաւ	
Լու եղաք	Տուաք	
Լու եղէք	Տուայք	
Լու եղեն	Տուան	
Ապառնի		
Լու եղէց	Տուայց	Զուէի
Լու եղիցիս	Տացիս	
Լու եղիցի	Տացի	
Լու եղիցուք	Տացուք	
Լու եղիցիք	Տացիք	
Լու եղիցին	Տացին	

* Պարտիմ բային կրաւորականին տեղ կը դործածուի ընդհանրապէս պարտէ միադէմ բայը տրական խնդրով, այսպէս, պարտէ. կամ եր, կամ եղեւ, կամ եղցի ինչ, եւ, նա, մի, յեւ նոցա եւայլն :

** Փոխանակ լու բառին՝ կրնայ դործածուիլ նաեւ լեւի բառն, այսպէս. լսելի լինիմ, եղէ, եղցի, բայց այս բառը կը նշանակէ ընդհանրապէս ընդհանրապէս, ընդհանրապէս, ընդհանրապէս :

Ստորադասական եղանակ		
Լիցիմ	Տայցիմ	Պարտիցիմ
Աներեւոյր		
Լու լինել	Տուեալ լինել	Պարտել
Անցեալ ընդունելութիւն		
Լուեալ	Տուեալ	Զուէի
Ապառնի ընդունելութիւն		
Լսելի	Տալի	Զուէի

ԲԱՅՆԵՐՈՒՆ ՎՐԱՅ ԳԻՏԵԼԻՔ

114. Հ. Եւ Ի վերջաւորած բայերէն ոմանց անցեալ ընդունելութիւնը ուրիշ ի՞նչ կերպ կըլլայ :
Պ. Եւ Ի վերջաւորած բայերէն ոմանց անցեալ ընդունելութիւնը կ'ըլլայ նաեւ եղեալ, զոր օրինակ կոչէմ, կոչեալ կամ կոչեցեալ. խօսիմ, խօսելալ կամ խօսեցեալ :

115. Հ. Ածեմ, Բերեմ, Հանեմ, Նախեմ բայերն ի՞նչ պէս կը խոնարհին :

Պ. Ածեմ, Բերեմ, Հանեմ, Նախեմ բայերը՝ աւելեմ վերջաւորած բայերուն պէս կը խոնարհին. զոր օրինակ .

Կապարեալ. Ածի, Բերի, Հանի, Նախայ
Ապառնի. Ածից, Բերից, Հանից, Նախայց
Հրահայայալ. Ած, Բեր, Հան, Նախ :

116. Հ. Հարկանեմ բային վրայ ի՞նչ գիտելիք կայ :

Պ. Հարկանեմ բային կ'ըրբ կատարեալին, աւելեմ

պառնւոյն, հրամայականին և անցեալ ընդունելութեան մէջ կը կորսուի. զոր օրինակ. հարի, հարից, հար, հարեալ:

117. Հ. Հոգւան, յուսան, որսան, ցնծան բայերուն կատարեալն ու ապառնին ի՞նչպէս կըլլան:

Պ. Հոգւան, յուսան, որսան, ցնծան բայերուն կատարեալն ու ապառնին կ'ըլլան, հոգացայ, յուսացայ, որսացայ, ցնծացայ. հոգացայց, յուսացայց, որսացայց, ցնծացայց. փոխանակ հոգացի, ցնծացի, և այլն ըսելու: Բայց հրամայականները կ'ըլլան. հոգա, յուսա, որսա, ցնծա:

118. Հ. Առնուան, շքանուան բայերուն վրայ ի՞նչ գիտելիք կայ:

Պ. Առնուան, շքանուան, բայերուն, կատարեալին, ապառնւոյն, հրամայականին և անցեալ ընդունելութեան մէջ ն գիրը կը կորսուի. զոր օրինակ.

Կտ.	Ապ.	Հրմ.	Անց.
Առնում,	առն,	առնից,	առնալ
Ջքանում,	դքոսայ,	դքոսայց,	դքոսել,
			դքոսեալ

119. Հ. Լնուան, խնուան, յեռնուան, զգեռնուան, ընկեռնուան բայերուն վրայ ի՞նչ գիտելիք կայ:

Պ. Լնուան, խնուան, յեռնուան, զգեռնուան, ընկեռնուան բայերուն ալ ն գիրը նոյն ժամանակներուն մէջ յի կը փոխուի, այսպէս:

Կտ.	Ապ.	Հրմ.	Անց.
Լնում,	լնի,	լնից,	լնալ
Խնում,	խնի,	խնից,	խնալ
Եռնում,	յեռայ,	յեռայց,	յեռել,
			յեռեալ

Ջգեռնում, զգեռայ, զգեռայց, զգեռիլ, զգեռալ
Ընկեռում, ընկեռի, ընկեռից, ընկեռա, ընկեռալ
Ընթերում, ընթերցայ, ընթերցայց, ընթերցիլ, ընթերցեալ

ԴԵՐԲԱՅՆԵՐՈՒՆ ՎՐԱՅ ԳԻՏԵԼԻՔ

120. Հ. Ո՞ր բառերը գերբայ կ'ըսուին:

Պ. Դեբայ կ'ըսուին բայերուն աներեւոյթն ու ընդունելութեանները:

121. Հ. Բայերուն աներեւոյթներն ի՞նչպէս կը հոլովին:

Պ. Բայերուն աներեւոյթները մինակ եղալի կը հոլովին, այսպէս.

Ա. Լ.Մ. Սիրել, սիրելոյ, սիրելով. Հատանել, հատանելոյ, հատանելով:

Բ. Լ.Մ. Խօսել, խօսելոյ, խօսելով. Ուսանել, ուսանելոյ, ուսանելով:

Գ. Լ.Մ. Աղալ, աղալոյ, աղալով. Գողանալ, գողանալոյ, գողանալով:

Դ. Լ.Մ. Թողուլ, թողլոյ, թողլով:

122. Հ. Անցեալ ընդունելութեաններն ի՞նչպէս կը գործածուին:

Պ. Անցեալ ընդունելութեանները շատ անգամ երբ ածական կը գործածուին, և թէ եղակի թէ յօքնակի կը հոլովին այսպէս.

Ա. Լ.Մ. Սիրեալ, սիրելոյ, սիրելով. Սիրեալք, սիրելոց, սիրելովք.

Հատեալ, հատելոյ, հատելով. Հատեալք, հատելոց, հատելովք:

Բ . ԼԾ . Խօսեալ , խօսելոյ , խօսելով . Խօսեալք , խօսելոց , խօսելովք :

Ուսեալ , ուսելոյ , ուսելով . Ուսեալք , ուսելոց , ուսելովք :

Գ . ԼԾ . Աղացեալ , աղացելոյ , աղացելով . Աղացեալք , աղացելոց , աղացելովք :

Գողացեալ , գողացելոյ , գողացելով . Գողացեալք , գողացելոց , գողացելովք :

Դ . ԼԾ . Թողեալ , թողելոյ , թողելով . Թողեալք , թողելոց , թողելովք :

123 . Հ . Անցեալ և ապառնի ընդունելութիւնն ներն էական բայով ինչ կը կազմեն :

Պ . Անցեալ և ապառնի ընդունելութիւններն էական բային եմ , եի , իցեմ ժամանակներով խոնարհելով , քանի մը բաղադրեալ ժամանակներ կը կազմեն , զոր օրինակ .

Յարակապար	Ներիւյ ապառնի
Մերեալ եմ . -իք-ծ եմ .	Մերելոց եմ . ոյդի -իք-ծ .
» ես .	» ես .
» է .	» է .
» եմք .	» եմք .
» էք .	» էք .
» են .	» են .

Գերակապար	Անկապար ապառնի
Մերեալ էի . -իք-ծ էի .	Մերելոց էի . ոյդի -իք-ծ .
» էիր .	» էիր .
» էր .	» էր .
» էաք .	» էաք .
» էիք .	» էիք .
» էին .	» էին .

Մարադասական անցեալ	Մարադասական ապառնի
Մերեալ իցեմ . -իք-ծ եմ .	Մերելոց իցեմ . ոյդի -իք-ծ .
» իցես . -իք-ծ ցլւմ .	» իցես .
» իցէ .	» իցէ .
» իցեմք .	» իցեմք .
» իցէք .	» իցէք .
» իցեն .	» իցեն .

ԳԼՈՒԽ Գ.

Մ Ա Կ Ր Ա Յ

124 . Հ . Ո՞ր բառերը մակբայ կ'ըսուին :

Պ . Մակբայ կ'ըսուին այն բառերը որ բային մէկ որպիսութիւնը կամ պարագան կը ցուցնեն , ինչպէս որ ածականը դոյականին որպիսութիւնը կը ցուցնէ . զոր օրինակ ապա խօսքերուն մէջ , Յոյժ ըմպել , շատ լամել . Բարեոք խօսել , աղէկ խօսիլ . յոյժ , շատ , և Բարեոք , աղէկ , մակբայ են . առաջինը շնորհակցային , երկրորդը՝ խօսել բային մէկմէկ որպիսութիւնը կը ցուցնեն :

125 . Հ . Սովորական մակբայները որո՞նք են :

Պ . Սովորական մակբայները հետեւեալներն են :

Յոյժ .	} Ինչոք , շատ .	Բարեոք . աղէկ .
Կարի .		Չարաչար . գէշ .
Տարապարտուց .	անէրա փեղ .	Իսկոյն .
Զուր .	} պարտադրեղ .	Իսկ ևս իսկ .
Այրապար .		Անդէն ևս անդ .
		} անփոփոխ .
		} Տէկէն .

Գաղտ . Գաղտնի . } Գաղտնի .
 Եւեթ . Եւեթ . } Եւեթ .
 Զրի . Զրի . (առանց ստակի) Զառ . Զառ . } Զառ .
 Էւս , Էւ . Էւս , Էւ . } Էւս .
 Ստէպ . } Ստէպ .
 Յանապ . } Յանապ .
 Դուս ուրեք . Դուս ուրեք . } Դուս ուրեք .
 Արդարեւ . Բարեւ . } Բարեւ .
 Ապարէն . Բարեւ . } Բարեւ .
 Այժմ . } Բարեւ .
 Արդ . } Բարեւ .
 Յետոյ . } Բարեւ .
 Ապա . } Բարեւ .
 Այսօր . Բարեւ . } Բարեւ .
 Վաղիս . Բարեւ . } Բարեւ .
 Երէկ . Երէկ . } Երէկ .
 Յետանդ . Երէկ . } Երէկ .
 Ընդառաւօտն . Երէկ . } Երէկ .
 Ընդ երեկս . Երէկ . } Երէկ .
 Այգուն . Երէկ . } Երէկ .
 Երեկոյն . Երէկ . } Երէկ .
 Գիշերի . Երէկ . } Երէկ .
 Հերուն . Երէկ . } Երէկ .
 Կանուխ . Երէկ . } Երէկ .
 Անազան . Երէկ . } Երէկ .
 Վաղ , Երէկ , Երէկ . } Երէկ .
 Վաղվաղակի . } Երէկ .
 Փութապէս . } Երէկ .
 Փութանակի . } Երէկ .
 Ի ներքս . } Երէկ .
 Ի ներքոյ . } Երէկ .
 Ի վեր . Դեռ . } Դեռ .
 Ի վերուստ . Դեռ . } Դեռ .

Ի վերայ . Դեռ . } Դեռ .
 Դուրջ . } Դեռ .
 Դուրջանակի . } Դեռ .
 Ուրեք . Դեռ . } Դեռ .
 Ուստեք . Դեռ . } Դեռ .
 Միանգամ . Դեռ . } Դեռ .
 Միանգամայն . Դեռ . } Դեռ .

ԳԼՈՒԽ Դ .

Շ Ա Ղ Կ Ա Պ

126. Հ . Ո՞ր բառերը շաղկապ կ'ըսուին .

Պ . Եւրպայ կ'ըսուին այն բառերը որ երկու բառ կամ երկու խօսք իրարու հետ կը կապեն , զոր օրինակ . Հայր իմ և մայր իմ . Հայրս և մայրս . Յիւրան եկն և իւրքն զնա ոչ ընկալան . Իրեններուն եկաւ և իրենները զայն չընդունեցան : Այս խօսքերուն առջինին մէջ և՛ հայր , և՛ մայր բառերն իրարու հետ կը կապեն . երկրորդին մէջ՝ և շաղկապին կապածը երկու խօսք է :

Գլխաւոր շաղկապներն են հետեւեալները .

Այլ . Եւր . Եւր . } Եւր .
 Ապա . } Եւր .
 Ուրեք . } Եւր .
 Արդ . } Եւր .
 Եւ արդ . } Եւր .
 Բայց . Բայց . } Եւր .

Եթէ . } Եթէ , որ .
 Եւ . } Եւ , որ .
 Եւ . } Եւ , որ .
 Զի . իմն զի , որդէն զի , որ .
 Թէսլէտեւ . Թէսլէտ .

Ուստի . ուստի .
 Սակայն . սակայն .
 Վասն զի .
 Որովհետեւ .
 Քանզի . քանզի , քանզի .

ԳԼՈՒԽ Ե.

ՁԱՅՆԱՐԿՈՒԹԻՒՆ

127. Հ. Ո՞ր բառերը յայտարարութիւն կ'ըսուին :
 Պ. Ձայնարկութիւն կամ Գլխարկութիւն կ'ըսուին այն բառերը որ կիրք մը կը յայտնեն՝ այսինքն՝ վախ , զարմանք , բարկութիւն , զղուանք , արհամարհութիւն , ցաւ , և այլն :

128. Հ. Գլխարկ ձայնարկութիւնները որո՞նք են :

Պ. Գլխարկ ձայնարկութիւնները հետեւեալներն են :

Ո՞վ . } Ի՞նչ . զարմանք ցուցնող .
 Ո՞ր . } Ի՞նչ . տրտմութիւն , վիշտ ցուցնող .
 Վախ . ի՞նչ . աշարմարհանք ցուցնող .
 Վաշ . ի՞նչ . օ՞ր . վրէժխնդրութիւն ցուցնող .
 Բանք . քանզի . զարմանք , ցաւ կամ ապաշաւ ցուցնող .
 Եղբ . } Ի՞նչ . գութ , ցաւակցութիւն ցուցնող .
 Սակա . } Ի՞նչ . խախտյա ցուցնող .
 Հանա . } Ի՞նչ . խախտյա ցուցնող .
 Ո՞ր . }

Օն անդր . } Աստուած զի . մարտնամ , ստակում ցու
 Փարգաստ . } Բաւ լիցի . } ցընող .
 Բաւ լիցի . }
 Այ . } Բարկութիւն , թշնամանք ցուցնող .
 Ի . } Ի՞նչ . մէկը կանչելու համար .
 Երանի . երանք . երանութիւն տալու համար .
 Իցի . } Ի՞նչ , բաղձանք ցուցնելու համար .
 Իցի . } Ի՞նչ , բաղձանք ցուցնելու համար .
 Վաշ . ի՞նչ . վաշ կարդալու համար .
 Աղնի . Ի՞նչ . գովելու համար .

ՄԱՍՆ Բ.

ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆ

129. Հ. Հայտարարութիւնն ի՞նչ կը ստրկեցնէ :
 Պ. Հայտարարութիւնն կը ստրկեցնէ թէ խօսք մը ինչ բաներէ կը կազմուի :
 130. Հ. Նախադասութիւն մէջ ի՞նչ պէտք է որ ըլլայ :

Պ. Նախադասութիւն մէջ պէտք է որ Գլխարկ բայ մը ըլլայ :

Աստուած որդի կրնա և զերկիր . Աստուած երկիրն ու երկիրը ստեղծեց :

Այս խօսքը նախադասութիւն է , քանզի գլխարկ բայ մը ունի որ է որդի , ստեղծեց :

Ասոյ Աստուած . եղբիւր լոյս , և եղբ . լոյս . Աստուած լոյս . Թող լոյս ըլլայ . և լոյսը եղբ .

Այս խօսքին մէջ երեք նախադասութիւն կայ . քանզի երեք Գլխարկ բայ կայ . ապա , ըսաւ , եղբիւր , լոյս . եղբ , եղբ .

131. Հ. Խօսքի մէջ բայէն զատ ուրիշ ի՞նչ կը գտնուի :

Պ. Խօսքի մէջ բայէն զատ՝ կը գտնուին Կեր Բայի, Իշխան, Խնդիր, Երկարացի, Բացարայի :

Ա. ՏԵՐ ԲԱՅԻ

132. Հ. Տէր Բային ի՞նչ է :

Պ. Տէր Բայի կըսուի այն «ղղակ» հոլովը որ բային գործողութիւնն ընողը կը ցուցնէ, և բային հետ թուով ու դէմքով կը համաձայնի. զոր օրինակ. Աստուած արար զերկինս և զերկիր : Այս Խօսքին մէջ Աստուած ուղղական հոլովը արար բային Կեր Բային է, քանզի ընողը կամ ստեղծողն Աստուած է, և բային հետ թուով և դէմքով համաձայնած է :

133. Հ. Խօսքի մը մէջ տէր բային ի՞նչպէս կը ճանչցուի :

Պ. Խօսքի մը մէջ տէր բային գիւրաւ կը ճանչցուի, եթէ «՛» հարցումն ընենք. զոր օրինակ, վերի Խօսքին մէջ. — «՛» ստեղծեց : — Աստուած. — ապա Աստուած տէր բայի է :

134. Հ. Բայը ի՞նչ թիւ կը դրուի, երբ բանի մը տէր բայի ունի :

Պ. Երբ բայը քանի մը տէր բայի ունի, բայը յոգնակի կը դրուի. զոր օրինակ.

Նոյ և Բեթլէն Նորա մօտն 'ի տապանն. Նոյ և Կեր Բեթլէն տապանը մօտն. Ո՛վ մօտ. — Նոյ և Կեր Բեթլէն տապանն. Նոյ և Կեր Բեթլէն տէր բայի են :

135. Հ. Եթէ տէր բայինքը տարբեր դէմքի բառեր են, բայն ի՞նչ թիւ և ի՞նչ դէմք կը դրուի :

Պ. Եթէ տէր բայինքը տարբեր դէմքի բառեր են, բայը յոգնակի կը դրուի, և Նախապապի — Դէմքին հետ կը համաձայնի : Առաջին դէմքը քան զերկրորդը նախապատիւ է, երկրորդն ալ քան զերրորդը : Այսպէս կ'ըսուի,

Եւ Հայր Իմ մի Եմք.

Յորժամ Դու և Նա միայն իցէ :

136. Հ. Տէր բային միշտ ուղղական հոլով է.

Պ. Տէր բային «ղղակ» կամ «րակ» ալ կրնայ ըլլալ :

137. Հ. Տէր բային երբ սեռական կը դրուի :

Պ. Երբ և չաղկապով կապուած երկու բայ մի և նոյն տէր բային ունին, կրնայ և չաղկապը զանց առնուիլ, և առաջին բայն անցեալ ընդունելութեան փոխուիլ. անատեն տէր բային կրնայ «ղղակ» դրուիլ. զոր օրինակ :

Տե՛ւալ Յե՛ւալ զհաւատս նոցա՝ ասէ. Յիսուս անոնց հաւատքը տեսնելով կըսէ. փոխանակ ըսելու, Եթե՛ս Յե՛ւալ զհաւատս նոցա եւ ասէ :

Երկրորդ, անցեալ ընդունելութեամբ և էական բայով շինուած ժամանակներու, այսինքն՝ յարակատարի, գերակատարի, ստորագրական անցեալի (տես թիւ 23) եղանակի երրորդ դէմքերը «ղղակ» տէր բայիով ամէն դէմքի տեղ կը գործածուին : Այսպէս կ'ըսուի :

Տեսեալ է Իմ, տեսեալ է Դու, տեսեալ է Նոյ. տես-

եալ է եղփօր իմոյ, տեսեալ է մեր, տեսեալ է յեր, տեսեալ է նոյս. տեսեալ է եղփօր իմոյ, փոխանակ ըսելու՝ Տեսեալ է մի, տեսեալ էս դո, տեսեալ է նա, տեսեալ է եղփօր իմ, տեսեալ է մի, տեսեալ է մի, տեսեալ է մի, տեսեալ է նա. տեսեալ է եղփօր իմ:

Տեսեալ էր իմ, Կո, նոյս, մեր, յեր, նոյս. Տեսեալ էր իմ, Կո, նոյս, մեր, յեր, նոյս:

Եթէ իմ չէր եկեալ, եթէ ես եկած չըլլայի: Փոխանակ՝ եթէ ես ոչ էի եկեալ:

Հրէից երդումեալ էր սպանանել զՊաւղոս. Հրեաները երդումը բրած էին զՊաւղոս սպանանել: Փոխանակ ըսելու՝ Հրէայի երդումեալ էին սպանանել, եւ այլն:

138. Հ. Տէր բային երբ տրական կը դրուի:

Պ. Երբ երկու նախադասութիւն չի, ինչպէս կ'ապրի կապուած են, այն շաղկապները զանց առնուելով՝ երկրորդ նախադասութեան բայը կ'ընայ անշեղծօրէն փոխուիլ, եւ ան առան տէր բային պրակտիկ կը դրուի. զոր օրինակ.

Ոչ կամօքը իմացութեալ իմ վերայ մեր. Ձեռք ուղեր որ ատիկայ մեր վրայ թաղաւորէ. Փոխանակ ըսելու՝ Ոչ կամօքը չի իմացութեալ իմ վերայ մեր: Ոչ տամք թոյլ անցանել յեր ընդ երկիր մեր. Ձեռք թուր որ մեր երկրէն անցնի: Փոխանակ՝ Ոչ տամք թոյլ չի անցանել իմ վերայ, եւ այլն:

139. Հ. Ո՞ր տէր բայինները կ'ընան զեղջուրի:

Պ. Դերանուն տէր բայինները հայերէնի մէջ սովորաբար կը զեղջուրն. ուստի կ'ըսուի, Դեր, Գործեալ, երկրից, արապոս, ընկալարժեք, ասեմ, աս բայերուն դերանուն տէր բայինները եւ, դո, նա, մի, Կո, նոյս, իմ եղբայն կ'իմանցուն:

140. Հ. Կոշականն ի՞նչ է:

Պ. Կոշականը արեւելիկ հոլով է, որ երկըրորդ դէմքի անձ մը կը ցուցնէ առ որ խօսքը կ'ուղղուի. զոր օրինակ.

Լուր, որդեակ, խրատու հօր քո. Որդեակ, քու հօրդ խրատը մտիկ ըրէ: Ղալարէ, արի, եկ արտաքս. Ղալարոս, ել, դուրս եկուր: Յղթի դո, քեզ ասեմ, արի. Սղթի, քեզի կըսեմ, ել, Ո՛վ անմիտ եւ հեղեղութիւն ի հաւատալ. Ո՛վ անմիտներ եւ սրտով դանդաղներ հաւատալու:

Սյս խօսքերուն մէջ՝ որդեակ, Ղալարէ, Յղթի դո, ո՛վ անմիտ եւ հեղեղութիւն բառերը կոշական են:

Գ. ԽՆԴԻՐ

141. Հ. Խնդիրն ի՞նչ է:

Պ. Բայերն իրենց նշանակութիւնը լրացնելու համար, առանց նախադրութեան եւ նախադրութեամբ այլ եւ այլ հոլով բառեր կ'ուղեն, որ խնդիր կը կոչուին:

Ստորագիծի

142. Հ. Ստորագիծին ի՞նչ է:

Պ. Իական բային եւ ուրիշ քանի մը բայերու հետ, տէր բային զատ, ուրիշ ուղղական հոլով մը կը լրաց, որ տէր բային ինչ ըլլալը կը ցուցնէ. այս ուղղականին կ'ըսուի պարագետի (արեւելիկ խնդիր). զոր օրինակ.

Եւ եմ որդի քո. ես քու որդիդ եմ.

Սյս խօսքին մէջ երկու ուղղական կայ. եւ եւ

որդի . եւ տէր բայի է , որդի՝ ստորոգելի , որ տէր
բային ինչ կամ ով ըլլալը կը ցուցնէ . այսպէս է
հետեւեալ օրինակներուն մէջ :

Նոյն եղիցին յէր Գրգռի . Անոնք ձեր դատա-
ւորներն ըլլան :

Հոս ալ Գրգռի՝ ստորոգելի է :

Եւ էր այն Բեթ-Գրգռի . Այն մարդը հարուստ էր :

Հոս ալ Բեթ-Գրգռի բառն է ստորոգելի :

143 Հ . Ստորոգելին , երբ հայցական կը դրուի :

Պ . Ստորոգելին , փոխանակ ուղղական դրուե-
լու , անորոշ (առանց շի) հայցական կը դրուի ,
երբ , փոխանակ վերաբերելու տէր բային , հայ-
ցական բառի մը կը վերաբերի . զոր օրինակ .

Կոչեցի շիւ Բարեկամ . Զեզ բարեկամ կոչեցի :

Հոս Բարեկամ ստորոգելին հայցական դրուած
է՝ շիւին վերաբերելուն համար :

Ո՞ր կացոյց յի Գրգռի . Զիս ով դատաւոր դրաւ :

Հոս ալ Գրգռի՝ ստորոգելին հայցական է՝
յի ին վերաբերելուն համար :

Դու զո՞ւ առնես զիւ . Դու զքեզ ով կը կարծես :

Հոս ալ զո՞ ստորոգելին հայցական է՝ զիւին
վերաբերելուն համար :

Սեռի խնդիր

144 . Հ . Սեռի խնդիրն ի՞նչ է :

Պ . Սեռի խնդիր կ'ըսուի այն հայցական հոլո-
վը որ ներգործական բայի մը տէր բային գործ-
ղութեան տարիւն կը ցուցնէ . զոր օրինակ .

Աստուած արար լեւիւնս եւ լեւիւն . Աստուած եր-
կինքն ու երկիրը ստեղծեց :

Այս խօսքին մէջ լեւիւնս , լեւիւն բառերը Սեռի
խնդիր են , քանզի տէր բային , այսինքն Աստուծոյ
ստեղծագործութեան առարկան կը ցուցնեն :

Առաքեաց շարքի եւ . Իր որդին զրկեց :

145 . Հ . Սեռի խնդիրն ի՞նչպէս կը ճանչցուի :

Պ . Սեռի խնդիրը կը ճանչցուի սա հարցումն
ընելով . ի՞նչ կամ ի՞նչ բանը . զոր օրինակ . Աստ-
ուած ստեղծեց . — ի՞նչ բանը . — երկինքն ու եր-
կիրը — Դրկեց . — զո՞վ . — Իր որդին . ապա
լեւիւնս ու երկիր , իւր որդին , սեռի խնդիր են :

Բնութեան խնդիր

146 . Հ . Բայերն ուրիշ ինչ հոլով խնդիր կ'առ-
նուն , և այս խնդիրներն ի՞նչ կը կոչուին :

Պ . Բայերը արական , բացառական և գործիա-
կան հոլով խնդիրներն ալ կ'ունենան , որոնց Բնու-
թեան խնդիր կ'ըսուի . զոր օրինակ .

Թող Բիւ զպարտիս մեր . Մեր յանցանքը մեզի թող :

Հոս Բիւ տրական բնութեան խնդիր է թողին :

Նշարձն Յովսէփու վաճառեցին զնա Իսայելացոյ .

Յովսէփին եղբայրներն զանի Իսմայելացոյ ծախեցին .

Հոս ալ Իսայելացոյ նոյնպէս տրական հոլով
բնութեան խնդիր է վաճառեցին բային :

147 . Հ . Տրական հոլովն ի՞նչ հարցման պա-
տասխան է :

Պ . Տրական հոլովը որո՞ւն , քիմե՞ , հարցման

տասխան է . զոր օրինակ . Երանցին , որուն . —
խամայեղացոց . ապա իմայեղացոց տրական խնդիր
է վաճառեցին բային :

Փրկեա զմեզ 'ի շաբաթ . Մեզ չարէ փրկէ :

Այս խօսքին մէջ 'ի շաբաթ բացառական հոլով բը-
նութեան խնդիր է Ժրէմ Բային :

148 . Հ . Բացառական հոլովն ի՞նչ հարցման
պատասխան է :

Պ . Բացառական հոլովը որով , քիմտէ՞ն , հարց-
ման պատասխան է . Փրկէ . — որմէ՞ . — չարէ . ապա
'ի շաբաթ բացառականը բնութեան խնդիր է Ժրէմիին :

Բերէին զհիւանդս հահօ . Հիւանդներն անկողիննե-
րով կը բերէին .

Այս խօսքին մէջ ալ հահօ , գործիական հոլով
բնութեան խնդիր է Բերէին Բային :

149 . Հ . Գործիական հոլովն ի՞նչ հարցման պա-
տասխան է :

Պ . Գործիական հոլովը որով , ի՞նչ Բանով , քի-
միյն , նէ՞ իլէ , հարցման պատասխան է . զոր օրի-
նակ . Հիւանդները կը բերէին . — ի՞նչ բանով . — մա-
հիճներով :

150 . Հ . Խօսքի մը մէջ ուրիշ ի՞նչ խնդիրներ
կրնան գտնուիլ :

Պ . Խօսքի մէջ , տրական , բացառական և
գործիական հոլով խնդիրներէն զատ , Նախադրու-
թեամբ խնդիրներ ալ կրնան գտնուիլ . զոր օրինակ :

Ածին զՅիսուս առ Պիղատոս :

Հոս , առ Պիղատոս , առ նախադրութեամբ խն-
դիր է ածին բային :

Ընկեցին զԴանիէլ 'ի գոթն առիւծուց . Դանիէլն ա-
սիւծներուն գուրը նետեցին :

Հոս ալ , 'ի գոթն , 'ի նախադրութեամբ խն-
դիր է ընկեցին բային :

Կացոյց զնա 'ի վերայ աշտարակի տաճարին . Անկա
տաճարին աշտարակին վրայ կեցուց :

Հոս ալ , 'ի վերայ աշտարակի , 'ի վերայ նախադ-
րութեամբ խնդիր է կացոյց բային :

Դ . ՅԱՏԿԱՑՈՒՑԻՉ

151 . Հ . Յատկացուցին ի՞նչ է :

Պ . Գոյականները շատ անգամ սեռական հո-
լով խնդիր մը կ'ունենան , որ յապիացոյցի կ'ըսուի
և բան մը որուն ըլլալը կ'իմացնէ . զոր օրինակ . վե-
րի օրինակին մէջ — 'ի վերայ աշտարակի քաճարին .
տաճարին աշտարակին վրայ . — քաճարին , սեռա-
կան հոլովը , աշտարակ բառին յապիացոյցին է , քան-
զի աշտարակը որուն ըլլալը կ'իմացնէ , այսինքն՝
քաճարին :

Ես զկամս նորա առնեմ . Ես անոր կամքը կ'ընեմ ,

Հոս ալ նորա սեռական հոլով գերանունը՝ կամս
բառին յատկացուցին է , քանզի կամքը որուն ըլ-
լալը կը ցուցնէ , այսինքն՝ առն (Աստուծոյ) :

152 . Հ . Ի՞նչ կը կոչուի այն բառը որ յատկա-
ցուցիչ ունի :

Պ . Այն բառը որ յատկացուցիչ ունի՝ յապ-

կայեալ կ'ըստուի . ուստի վերի օրինակներուն մէջ ալ
բարակ և կահ բառերը յարկացեալ են :

153. Հ. Յատկացուցիչն ի՞նչ հարցման պատաս-
խան է :

Պ. Յատկացուցիչը , այսինքն ռեալիստի հո-
լովը , որո՞ւն , ի՞նչ բանին քիմիոն , նէնիոն , հարց-
ման պատասխան է :

154. Հ. Բայէն և գոյականէն զատ ո՞ր բառերը
խնդիր կուզեն :

Պ. Բայէն և գոյականէն զատ , խօսքի մէջ
ածականներէն ո՞հանք և նախադրութիւնները այլ և այլ
հոլով խնդիր կ'առնեն . այսպէս կ'ըսենք .

Արժանի վարձու . Հնազանդ հրահան . Հմուտ որդի .
Թափուր ի քնակչաց . Ազատ ի հարկաց . Լի պարտի . Կա-
րօտ իօր կամ ի-ի :

Այս օրինակներուն մէջ , վարձու , հրահան ,
որդի , տրական հոլովները ածականի , հնազանդ , հմուտ
ածականներուն խնդիր են . ի քնակչաց , ի հարկաց ,
բացառական հոլովները , թափուր , պարտ , ածական-
ներուն խնդիր են . պարտի , ի-ի , գործիական հո-
լովներն ալ չի , կարօտ , ածականներուն :

155. Հ. Դերանուններն ի՞նչ խնդիր կուզեն :

Պ. Ամեն նախադրութիւն գոյական կամ բե-
րանուն խնդիր մը կուզէ :

156. Հ. Ի , յ , ա , շ , ընդ , ըստ , յ , նախդիր-
ներն ի՞նչ հոլով խնդիր կ'առնուն :

Պ. Ի , յ , ա , շ , ընդ , ըստ , յ նախդիրներն
այլ և այլ հոլով խնդիր կ'առնուն , և այլևայլ նշա-
նակութիւն կ'ունենան :

157. Հ. Ի կամ յ նախդիրն ի՞նչ կը ցուցնէ :

Պ. Ի կամ յ նախդիրը շատ անգամ տեղեւոյ
պարագան կը ցուցնէ . և ո՞ր հարցման կը պա-
տասխանէ , զոր օրինակ . — Գնաց ի քան . — Ո՞ր
դնաց . — Ի քան , տուն : Նստի ի քան . — Ո՞ր կը
նստի . — Ի քան , տունը :

158. Հ. Ի կամ յ նախդիրը երբ տրական կ'ու-
զէ :

Պ. Երբ բայը դադարում կը ցուցնէ , Ի կամ
յ նախդիրը քեզ ցուցնելու համար եզակի անունը
բական կ'ուզէ , և ներհայական կ'ըսուի :

Բնակէ ի տալի . Նստի ի քան . Կայր ի քահանայ :

159. Հ. Ի կամ յ նախդիրը երբ հայցական կուզէ :

Պ. Երբ բային գործողութիւնը շարժում
կը ցուցնէ , Ի կամ յ նախդիրը տեղ ցուցնելու հա-
մար եզակի անունը անորոշ հայցական կ'ուզէ , և
նախդիրը բական կ'ըսուի . զոր օրինակ .

Չորսու ի քան . Առաքեաց ի տալի . Ընթացաւ ի
հրապարակ :

160. Հ. Ի կամ յ նախդիրէն ետքը երբ միշտ
հայցական կը դրուի :

Պ. Երբ խնդիրը յոքնակի և կամ չորրորդ-
հոլովման (գետ , գետոյ) բառ է , Ի կամ յ էն ետ-
քը միշտ անորոշ հայցական կը դրուի . զոր օրինակ .

Գնացին ի քան իւրեանց . Բնակին յանապատ . Ան-
կաւ ի քեզ . Հեղձաւ ի քեզ :

161. Հ. Ղ նախդիրը բացառական խնդրով ի՞նչ կը նշանակէ :

Պ. Ղ նախդիրը բացառական խնդրով բանի մը վերայով կը նշանակէ, և պարտական կ'ըսուի. զոր օրինակ .

Պատմին շնորհ . Անոր վերայով կը պատմին : Առացաւ շնորհներն . Տղուն վերայով ըսուեցաւ :

162. Հ. Ղ նախդիրը գործիականով ի՞նչ կը նշանակէ :

Պ. Ղ նախդիրը գործիական խնդրով բանի մը բարեբանի կը նշանակէ, և պարտական կ'ըսուի. զոր օրինակ .

Խոնեցան շնորհ . Անոր բարեբանի ժողովուեցան : Պատեցեն շնորհ պատնէշ . Գու բարեբանի պատ պիտի քաշեն :

163. Հ. Ը նախ, եղակի տրական և յոքնակի հայացական խնդրով, ի՞նչ կը նշանակէ :

Պ. Ը նախ, եղակի տրական և յոքնակի հայացական խնդրով, մէկուն հետ կը նշանակէ. զոր օրինակ .

Խօսեցաւ ընդ նոյն . Անոր հետ խօսեցաւ . Խօսեցաւ ընդ նոյն . Անոնց հետ խօսեցաւ :

164. Հ. Ը նախ, սեռական խնդրով, ի՞նչ կը նշանակէ :

Պ. Ը նախ, սեռական խնդրով, բեղը, փոխանակ, կը նշանակէ. զոր օրինակ .

Թագաւորեաց Բորովամ որդի նորա (Սողոմոնի) ընդ նոյն . Անոր (Սողոմոնին) որդին Բորովամ անոր տեղը թագաւորեց :

165. Հ. Ը նախ, գործիական խնդրով, ի՞նչ կը նշանակէ :

Պ. Ը նախ, գործիական խնդրով, արար կը նշանակէ. զոր օրինակ .

Ընդ ինքն . Թեւեռուն տակը : Ընդ ինքնուրեք . Իշխանութեան տակ :

166. Հ. Ուրիշ նախադրութիւններ ի՞նչ խնդիր կ'ուզեն :

Պ. Ուրիշ նախադրութիւններէն ոմանք սեռական կ'ուզեն, զոր օրինակ . առաջի, շինի, յետ, ի վերայ. ոմանք տրական, ոմանք բացառական, ոմանք գործիական :

Ե. ԲԱՅԱՅԱՅՏԻՉ

167. Հ. Բացայայտիչ ի՞նչ է :

Պ. Բացայայտիչ կ'ըսուին մէկ կամ քանի մը բառ որ ուրիշ բառի մը քով կը դրուին և մի և նոյն բանը կը նշանակեն, բայց անոր մեկնութեան պէս են. զոր օրինակ .

Յովսէփ, յայն Մարեմ . Յովսէփ Մարեմին այրը :

Հոս, այրն Մարեմայ, Յովսէփին Բացայայտիչ է : Յովսէփ և այրն Մարեմայ մի և նոյն անձը կը նշանակեն, բայց երկրորդը մեկնութիւն է առաջնոյն, քանզի որ Յովսէփին ըլլալը կը ցուցնէ :

Փախուսան Անայ, հոր արքայն Գրեգորի . Սուրբ Գրեգորին հօրը, Անայ փախուսար :

Հոս ալ հօր արքայն Գրեգորի բառերն Անային բացայայտիչ են . Անայ և հայր արքայն Գրեգորի մի և

նոյն անձն է . միայն երկրորդը մեկնութիւն է առաջնոյն :

Զայն ամենայն առաքինութեան , շինարարութեան , չունէր յանձին . Ամեն առաքինութեանց մայրը , խոնարհութիւնը չունէր :

Հոս ալ խոնարհութիւնը բառը հայր ամենայն առաքինութեանցին բացայայտիչ է : Երկուքն ալ մի և նոյն բանը կը նշանակեն , միայն վերջին բառն առաջիններուն մեկնութիւնն է :

Կոտց եւ դրօշկոց հանդամանք առ Թարայի , հարք Աբրահամ , եղեն . Քարէ եւ փայտէ արձաններ (կուռքեր) չինել՝ Աբրահամին հօրը Թարային առնել սկսաւ :

Հոս ալ հարք Աբրահամ բառերը Թարային բացայայտիչ են :

ՅԱՐԱԲԵՐԱԿԱՆ ԴԵՐԱՆՈՒՆ

168. Հ. Յարաբերական դերանունն ի՞նչ բառ է :

Պ. Յարաբերական դերանունը որ բառն է , և խօսքին մէջ իրմէ առաջ դրանուած բառ մը կը ցուցնէ . զոր օրինակ .

Հայրն որ տեսանէ 'ի ծածուկ' հատուցէ քեզ յայտնապէս . Քոն հայրդ որ ծածուկ կը տեսնէ , յայտնի պիտի հատուցանէ :

Այս խօսքին մէջ որ յարաբերական դերանունն է , և հայր բառին տեղ դրուած է , կամ հայր բառը կը յարաբերէ :

Ասորն շոք տեսին յարեւելս՝ առաջնորդեաց նոցա : Աստղը զոր արեւելք տեսան՝ անոնց առաջնորդեց :

Այս խօսքին մէջ ալ որ յարաբերական դերանունը՝ առաջ բառը կը յարաբերէ :

169. Հ. Յարաբերականով ցուցուած բառն ի՞նչ կը կոչուի :

Պ. Յարաբերականով ցուցուած բառը յարաբերական կը կոչուի . ուստի վերի խօսքերուն մէջ հայր և առաջ բառերը յարաբերեալ են :

170. Հ. Յարաբերականն ո՞ր պիտի դրուի :

Պ. Յարաբերականը կարելի եղածին չափ յարաբերելոյն անմիջապէս քովը պիտի դրուի :

171. Հ. Դերանունն յարաբերեալը կրնայ լռելեայն իմացուիլ :

Պ. Դերանունն յարաբերեալը շատ անգամ լռելեայն կ'իմացուի . զոր օրինակ .

Որ ետեսն զիս՝ ետես զհայր իմ :

Այս խօսքին մէջ լռելեայն կ'իմացուի յարաբերեալը , որ է նա դերանունը . ուստի պիտի ըլլայ . — Նա որ ետես զիս՝ ետես զհայր իմ . Ան որ զիս տեսաւ՝ հայրս տեսաւ :

Որոչ ոչն տեսանեն՝ տեսցեն , եւ որո տեսանենն կուրացին :

Հոս ալ յարաբերեալը , նոյն , լռելեայն կ'իմացուի . պիտի ըլլայ այսպէս . Նոյն որ ոչ տեսանեն՝ տեսցեն , և նոյն որ տեսանեն՝ կուրացին . Անոնք որ չեն տեսներ՝ պիտի տեսնեն , իսկ անոնք որ կը տեսնեն՝ պիտի չտեսնեն :

172. Հ. Երբ յարաբերեալը լռելեայն է , ի՞նչ կ'ըլլայ :

Պ. Երբ յարաբերեալն այսպէս լռելեայն է, յարաբերականէն անմիջապէս ետքը եկող բառին վրայ « , ր , ն , գիրերէն մէկը կը դրուի , այսինքն՝ « կը դրուի՝ երբ լռելեայն իմացուած դերանունը՝ այս , «ս կամ է՝ դերանուններէն մէկն է . ր կը դրուի՝ երբ լռելեայն իմացուած դերանունը այդ , րս կամ րս դերանունաց մէկն է . ն կը դրուի՝ երբ լռելեայն իմացուած դերանունը՝ այն կամ լս դերանուններէն մէկն է . զոր օրինակ .

Մի ոք մեղադիր լիցի եւ աղարտիցէ զոր ասեմ .

Փոխանակ ըսելու , Մի ոք մեղադիր լիցի եւ աղարտիցէ լայս զոր ասեմ :

Գիտիցես արդեօք զոր ընթեռնուցուս :

Փոխանակ ըսելու , Գիտիցես արդեօք լայս զոր ընթեռնուս :

Ոչ կարեմք զոր տեսաքն եւ լուար չխօսել :

Փոխանակ ըսելու , Ոչ կարեմք չխօսել լայն զոր տեսաք եւ լուար :

173. Հ. Յարաբերականը դիմաւոր բայով ի՞նչ բանի զօրութիւն ունի :

Պ. Առանց յարաբերեալի յարաբերական դերանունը , դիմաւոր բայով մէկտեղ , աշխարհաբառին ոչ կամ ած վերջաւորած բառերուն զօրութիւնն ունի . ուստի՝

Որ ետեան ղիս , կը նշանակէ՝ Զիս տեսնողը : Որ «ն քէսն , կը նշանակէ՝ Զտեսնողները : Մի ոք աղարտիցէ զոր «էս , կը նշանակէ՝ Ըսածս մէկը չպարտաւ :

Գիտիցես զոր ընթեռնուցուս , կը նշանակէ՝ Կարդացածք գիտես : Ոչ կարեմք զոր «էսսս եւ լուար չխօսել , կը նշանակէ՝ Զենք կրնար «էսսս եւ լուար չխօսիլ :

174. Հ. Այս կերպ զրուցուածներու մէջ յարաբերականն ի՞նչ հոլով կրնայ դրուիլ :

Պ. Այս կերպ զրուցուածներու մէջ յարաբերականը լռելեայն իմացուած յարաբերեալին հոլով կը դրուի , եթէ այն յարաբերեալը հոլոված բառ է . զոր օրինակ .

Որո՞ւ խնդրէ 'ի քէն՝ տուր . Քենէ խնդրողին տուր :

Փոխանակ ըսելու , Տուր այն ուր խնդրէ 'ի քէն :

ՄԱՍՆ Գ.

Շ Ա Ր Ա Դ Ի Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

175. Հ. Շարադրութիւն ի՞նչ բանի կ'ըսուի :

Պ. Խօսք մը կազմելու կամ իմաստ մը հասկըցնելու համար բառերուն իրարու քով շարուելուն շարադրութիւն կ'ըսուի :

176. Հ. Խօսք մը շարադրելը քանի՞ կերպով կ'ըլլայ :

Պ. Խօսք մը շարադրելու կամ բառերը շարելու երկու կերպով կ'ըլլայ . պարզ եւ յեռաւոր :

177. Հ. Պարզ շարադրութիւնը ո՞րն է :

Պ. Պարզ շարադրութիւնն ան է ուր բառերը քերականական կարգով շարուած են :

178. Հ. Բառերը քերականական կերպով չարեւ
լինչպէս կըլլայ :

Պ. Բառերը քերականական կերպով չարեւ
հետեւեալ կերպով կ'ըլլայ :

Նախ պէտք է Գէր Բայի զենել իր մասերովը ,
այսինքն՝ ածականներովն ու յատկացուցչովը :

Երկրորդ՝ Բայը :

Երրորդ՝ Հայր, եթէ մակբայ կայ :

Չորրորդ՝ Հայրական և Երկրորդական իր մասերովը ,
եթէ բայը ներգործական է և հայցական հո-
լով սեռի խնդիր ունի :

Հինգերորդ՝ Բայի խնդիրները , այսինքն՝ տրա-
կան , բացառական , գործիական և նախադրու-
թեամբ խնդիրներն իրենց մասերովը . զոր օրինակ .

Նմանեցաւ արարչին՝ երբեք առն թագաւորի որ ա-
րար հարսանիս որդւոյ իւրում , և առաքեաց զծառայս
իւր կոչել զհրաւիրեալսն ի հարսանիսն , և ոչ կամե-
ցան գալ : Դարձեալ առաքեաց այլ ծառայս և ասէ .
Ասացէք հրաւիրելոցն . ահաւասիկ զձառն զարարակք
իմ պարարակք զենեալ են , և ամենայն
ինչ պատրաստ է , և կայք ի հարսանիսս . Եւ նոքա յու-
րացեալ զնացին , և զայն ի իւր , և ասէ ի իւր .
Եւ այլք կալան զծառայս նորա , թշնամանեցին և
սպանին : Իսկ թագաւորն իրեւ լուաւ , բարկացաւ ,
և առաքեաց զգորս իւր և սատակեաց զսպանողսն
զայնոսիկ , և զքաղաքս նոցա այրեաց : Յայնժամ ասէ
ցծառայս իւր . Հարսանիքս պատրաստ են , և հրաւիր-
եալքն չէին արժանի . արդ՝ երթալք յանցս ճանապար-
հաց , և զոր Բայի Գործիքն իւրեքն է Գործիքն :
Եւ երեւալ ծառայքն ի ճանապարհս՝ ժողովեցին զա-

մենեան զորս և Գործն , զԳործն և զԳործն , և Լո-
ւաւ և Լուալ և Լուալ և Լուալ և Լուալ և Լուալ և Լուալ և Լուալ
զբաղականօքն՝ ետես անդ այր մի որ ոչ էր զգեցեալ
հանդերձ հարսանեաց . և ասէ յնա (Թագաւորն) . Ըն-
կեր , զիմարդ մտեր այսր , զի ոչ ունէիր հանդերձ հար-
սանեաց . և նա պատմեցաւ : Յայնժամ ասէ Թագաւորն
ցապաստորսն . Կապեցէք զԳործն զԳործն և Լո-
ւալ զԳործն ի խաւարն արտաքին , անդ եղեցէ Լու և Լու-
եւ Լու և Լու :

Այս հատուածին մէջ շարադրութեան կարգը
քերականական է , բայց ի նոսր դրով նշանակուած
մասերէն որոնց կարգը ձեւաւոր է :

179. Հ. Ձեւաւոր կարգը քանի՞ է :

Պ. Ձեւաւոր կարգը երեք է : Նախ , արարչ-
ն , այսինքն , երբ բառերը քերականական կարգէն
տարրեր կերպով շարուած են , զոր օրինակ , երբ
Գործ Բայն փոխանակ բայէն առաջ դրուելու բայէն
ետքը դրուած է , կամ խնդիր մը փոխանակ խնդ-
րաւորէն ետքը դրուելու անկէ առաջ դրուած է ,
զոր օրինակ , յատկացուցիչը յատկացեալէն առաջ :
Վերի հատուածին մէջ՝ Նմանեցաւ արարչին՝ երբ
նից խօսքը՝ արարչի է , քանզի հոն Գործ Բայն բայէն
ետքը դրուած է : ԶԳործն ի պարարակք իմ
արարչի է , քանզի հոն հայցական խնդիրն
խնդրաւորէն , այսինքն՝ պարարակք իմ բայէն
առաջ դրուած է : Կապեցէք զԳործն զԳործն և Լու-
ալ արարչի է , քանզի հոն ալ Գործն յատկացուցիչը
յատկացեալէն առաջ դրուած է : Այս ձեւը արարչ-
ն իւր կը կոչուի :

Երկրորդ՝ ձեւաւոր է կարգը , երբ խօսքին

մէջ բառ մը չեղելու է, այսինքն՝ լուեւեայն կ'ի-
մացուի, զոր օրինակ, վերի հաստուածին մէջ՝
Ոմն յափարակ իւր և ոմն ի վաճառ իւր խօսքը չեղ-
ելու է, քանզի գնաց բայը զօրութեամբ կ'իմացուի,
ուստի պիտի ըլլար՝ Ոմն գնաց յափարակ իւր և
ոմն գնաց ի վաճառ իւր։ Այս ձեւը չեղելու
կ'ըսուի։

Երրորդ՝ ձեւաւոր է շարադրութեան կարգը,
երբ խօսքին մէջ բառ մը, զոր օրինակ, տէր բային
կամ խնդիր մը, աւելի է. զոր օրինակ.

Կինս զոր ետուր ընդ իս՝ Նա եր ինձ ի ծառայ անտի եւ
կերայ. Կինը զոր ինձի տուիր ան տռաւ ինձի ծառայ
ու կերայ։

Հոս Նա աւելորդ է։

Յիսուս զոր դուք սարսէք՝ շնորհակալ Ստուած։

Հոս ալ շնորհակալ գրուած է։ Այս ձեւն աւել-
ւաբերութիւն կը կոչուի։

Կ Է Տ Ա Դ Ր Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

1. Հ. Կէտադրութիւն ի՞նչ է։

Պ. Կէտադրութիւն է խօսքին մէջ բառեր և
իմաստներ կէտ կոչուած նշաններով իրարմէ զատել։

2. Հ. Կէտադրութեան գլխաւոր նշանները ո՞-
րո՞նք են։

Պ. Կէտադրութեան գլխաւոր նշաններն են
Բռնի (՝), սպարակիս (.), Դիւակիս (.) և վերջակիս (.)

3. Հ. Այս նշաններն ինչո՞ւ համար կը գործած-
ուին։

Պ. Այս նշանները կը գործածուին Նախաբան-
ութեան մը և կամ պարբերութեան մը մասերն իրարմէ
զատելու համար։

4. Հ. Նախադասութիւն ի՞նչ է։

Պ. Նախաբանութիւն է այլեայլ մասերէ բաղ-
կացեալ իմաստ մը որուն մէջ գիմաւոր բայ մը կայ,
և նախադասութեան մասերն են՝ Կէր Բային, Խըն-
դիրները, Դակիսը, ածականներ և այլն։

5. Հ. Պարբերութիւնն ի՞նչ է։

Պ. Պարբերութիւն կ'ըսուի երկայն խօսք մը որ
կը բաղկանայ երկու գլխաւոր նախադասութեանէ
որոնք պարբերութեան անդամները կը կոչուին։

6. Հ. Պարբերութեան անդամներն ի՞նչ են։

Պ. Պարբերութեան անդամներն են այնպիսի
նախադասութիւններ՝ որ իրարմէ կախում ունին,
կամ իրարու հարկադրեալ են, և կամ որոնց մէկը
միւսին պատճառն է. զոր օրինակ։

Եթէ մեզի մեր տկարութեան վրայ գաղափար
տուող բան մը կայ, մեր ծննդենէն անմիջապէս ետքը
մեր գտնուած վիճակն է։

Երջանկութեան համար բոլոր մարդիկ
հարստութիւն կը փնտռեն. բայց եւ այնպէս երջանիկ
հարուստներ չառ քիչ կը գտնուին։

Մեր թագաւորը բարեսիրտ եւ մարդասէր է, ապա
անոր գթութեանը կրնանք դիմել։

Այս պարբերութեանց առաջին անդամները

տով կը զատուին, իսկ իւրաքանչիւր անդամը կազմող մասերը բոլորով կը զատուին : (Տես վերը 9 թիւ օրինակը) :

6. Բազադըրեալ պարբերութեան մը անդամները որ իրարու հարկադրեալ են, կամ մէկը միւսին պատճառն է, վերջակէտով կը զատուին . իսկ իւրաքանչիւր անդամը կազմող մասերը միջակէտով կը զատուին, զոր օրինակ .

Մարդ իրեն համամիտ եւ համակարծիք եղողներուն հետ երկայն ատեն գծաւ չի կրնար մնալ . վերջապէս կը հաշտուի : Բայց իր զգացմանցն ու կարծեացը հակառակ զգացում ունեցողներուն հետ սիրով ու միաբանութեամբ ըլլալու վայրապար կ'աշխատի . ասանկները կանոն կամ անադան իրարմէ կը բաժնուին :

7. Կոչականը նախադասութեան միւս մասէն ստորակէտով կը բաժնուի : Նոյնպէս «*ա*», «*ե*», և ուրիշ ասոնց նման բառ մը որ ուրիշի մը խօսքը յառաջ կը բերէ, և ան նախադասութեան մէջն է, ստորակէտով կը բաժնուի, զոր օրինակ .

Ով արժանաւոր որդիդ իմաստնոյն Ողիսեայ, հօրդ զգոնութիւնը քու վրագ կը տեսնեմ :

Ով է, ըսաւ գիցուհին, հայրդ զոր կը փնտռես .
Հայրս ըսաւ Տեղեմաք, Ողիսեա կը կոչուի :

Ա՛հ, «*ա*» և «*ե*» բայերէն ետքը միջակէտ կը գրուի, և յաջորդ խօսքը որ ուրիշինն է՝ գլխագրով կը սկսի, եթէ յիշեալ բայերը յաջորդ խօսքէն առաջ են . զոր օրինակ .

Դիցուհին ըսաւ . Ով է հայրդ զոր կը փնտռես, Տե-

ղեմաք պատասխան տուաւ . Հայրս Ողիսեա կը կոչուի և եւ այլն :

11. Հ. Ի՞նչ բառեր կէտանշանով չեն բաժնուիր :
Պ. Ամենեւին կէտանշանով չեն բաժնուիր .

1. Երկու նոյնատեսակ բառ, զոր օրինակ՝ երկու ածական, երկու տէր բայի, երկու բայ, որ մի և նոյն գոյականի, բայի և տէր բայի կը վերաբերին, եւ, ու, իսկ, բայց և ուրիշ ասոնց նման շաղկապներով կապուած են, ու յարակից մասեր չունին . զոր օրինակ .

Պատիժն ու մոլութիւնն անբաժին են : Բոլորտիքդ եղողներուն կորուստը չա՞ փրկութիւնը քու կորստենէդ չա՞ փրկութենէդ կախում ունի : Մարդուս կիրքերն աւոր միասակար քոյ սիրելի թշնամիներն են :

2. Կրկնուած շաղկապներով կամ մակըրայներով կապուած բառեր . զոր օրինակ .

Ամէն տեղ ծաղկած կը տեսնենք թէ Պոմոնային պտուղները թէ Փլորային ընծայները : Մի թողուր ոչ ազատութեան ոչ հպարտութեան որ քեզ քարշ ածեն :

3. Որ, թէ, շաղկապներով կապուած նախադասութիւն մը որ նախընթաց բային խնդիր է . զոր օրինակ .

Ձենք ուզեր որ մէկը մեզ յանդիմանէ, քանզի ուզողով չենք ուզեր : Շողոքորթութենէ կը խաբուինք, քանզի կը կարծենք թէ ուրիշներն այնչափ կոյր են, որ մեր մոլութիւնները չեն տեսներ :

12. Հ. Պարոյկ ի՞նչ է :

Պ. Պարոյկ (°) հարցական նշան է, և հարցական բառին վրայ կը գրուի :

13. Հ. Երկոր ի՞նչ է :

Պ. Երկուրը (') զարմացական նշան է, և հոգւոյն մէկ կերբը նշանակող բառերու վրայ կը դրուի :

14. Հ. Կախում ի՞նչ է :

Պ. Կախումը՝ որ երեք կէտ է (. . .), կը գործածուի խօսքին պակաս կամ կիսակատար մնացած ըլլալը ցույնելու համար :

15. Հ. Գիծ ի՞նչ է :

Պ. Գիծը (—) կը գործածուի նախ հարցման ու պատասխանելու մէջ տեղը . առանց՝ կ'ընէ՝, ըստ, պատասխան պատասխան, կրկնեց խօսքերը գործածելու : Երկրորդ փակագծի տեղ :

16. Հ. Չակերտ ի՞նչ է :

Պ. Չակերտը (») կը դրուի խօսքի մը սկիզբը և վերջը, եթէ այն խօսքը վկայութիւն կամ կոչում է հեղինակէ՛մը, կամ մէկուն խօսքն է :

17. Հ. Փակագիծ ի՞նչ է :

Պ. Փակագիծը որ սա նշանն է (), խօսքին մարմինէն դուրս, բայց անոր յաւելուած մաս մը բուն խօսքէն կը զատէ :

